

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶ

ՍԵՎԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

ՀՆԳԱՄՅԱ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ

ԾՐԱԳԻՐ

2017-2021 թթ.

Կազմել է Սևան համայնքի ղեկավար Սարգիս Մուրադյանը

Հաստատվել է Սևան համայնքի ավագանու՝ 26.12.2016թ. թիվ 11-Ն որոշմամբ

2016

Բովանդակություն

1. Համայնքի ղեկավարի ողջույնի խոսք	3-4
2. Համայնքի իրավիճակի նկարագրություն	5-36
2.1 Համայնքի ընդհանուր նկարագրություն	5-6
2.2 Համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը	7-11
2.3 Համայնքում իրականացվող ծրագրերը	12-17
2.4 Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի նկարագրություն և ֆինանսական կանխատեսումները	18-29
2.5 Ձարգացման խոչընդոտներ և դժվարություններ	30-35
2.6 Համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի, հնարավորությունների և սպառնալիքների /ՈԻԹՀՍ/ վերլուծություն	36
3. Նպատակների սահմանում և գործողությունների պլանավորում	37-57
3.1 Համայնքի զարգացման տեսլական	37-38
3.2 Համայնքի զարգացման անմիջական նպատակներ	39-57
4. ՀՀԶԾ ֆինանսավորում	58
5. ՀՀԶԾ մոնիտորինգ	59

Հավելվածներ

- ✓ Ծրագրերի անձնագրեր
- ✓ ՀՀԶԾ-ի ֆինանսավորման ամփոփաթերթ

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՈՂՋՈՒՅՆԻ ԽՈՍՔ

Հայաստանի Հանրապետության Գեղարքունիքի մարզի Սևան համայնքի 5-ամյա զարգացման ծրագրի առանցքում համայնքային ռազմավարական ուղղությունների ուրվագծումն է, որոնց շնորհիվ որդեգրվելու է զարգացման մի նոր փուլ:

ՀՀԶԾ կազմելիս առաջնորդվել ենք ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարության կողմից մշակված մեթոդաբանությամբ:

Սևան համայնքն իր աշխարհագրական դիրքով, մարդկային և բնական ռեսուրսներով, արդեն իսկ իրականացրած ծրագրերով, ստեղծած լավագույն ավանդույթներով նախանշել է ապագայի իր տեսլականը: Շատ կարևոր է, թե ինչպիսի համայնք ենք ուզում ունենալ 5 տարի անց և ցանկալի արդյունքի հասնելու համար առաջիկա տարիների ընթացքում հիմնական ինչ ուղղություններ ենք որդեգրելու այդ արդյունքին հասնելու համար:

Մեր կարևորագույն նպատակն է՝

ունենալ զարգացած, կազմակերպված, հարմարավետ և ներկայանալի համայնք:

Հաշվի առնելով համայնքի ձեռքբերումները, անցած ճանապարհը, առկա հիմնախնդիրները և առաջնահերթությունները, համայնքային գերակայությունները՝ առանձնացվել են այն ոլորտները, որոնց միտված են լինելու մեր ծրագրերն ու դրանցով պայմանավորված գործողությունները՝

- ✓ Տեղական ինքնակառավարման արդյունավետության բարձրացում՝ նորագույն տեխնոլոգիաների ներդրման, իրազեկման գործիքների կիրառման, մասնակցային կառավարման ապահովմամբ.
- ✓ Տեղական գործարար պայմանների բարելավում - գործարարների աջակցում, գործարար որակների զարգացում, արտադրական տարածքների վերականգնում, ձեռնարկատիրական նախաձեռնությունների օժանդակում՝ աշխատատեղերի ստեղծմամբ.
- ✓ Կրթական, մշակութային, մարզական օբյեկտների հիմնանորոգում, պայմանների բարելավում՝ ոլորտային բարեփոխումների ապահովմամբ.
- ✓ Սոցիալական ենթակառուցվածքների պահպանում և ստեղծում - բնակչության համար էական նշանակություն ունեցող ծառայություններից օգտվելու հնարավորություն՝ առողջապահական, կրթական, մշակութային, սպորտի, հասարակական անվտանգության ենթակառուցվածքների ապահովմամբ.
- ✓ Բնակչության կենսամակարդակի բարձրացում, կյանքի որակի բարելավում, շահերի ապահովում՝ քաղաքային ենթակառուցվածքների վերականգնմամբ, ստեղծմամբ, գործարարության աջակցման ծրագրերի ներդրմամբ.
- ✓ Տրանսպորտի բարելավում՝ համայնքների միջև կապի աշխուժացման, ազատ տեղաշարժի հնարավորությունների, մարդկային հոսքի ապահովմամբ.
- ✓ Զբոսաշրջային գործի զարգացում՝ պատմամշակութային արժեքների, զբոսաշրջային ռեսուրսների ենթակառուցվածքների ստեղծման և բարելավման, քաղաքային

տնտեսությունը զարգացնելու, նոր աշխատատեղեր ստեղծելու, «Սևան» բրենդը նորովի ներկայացնելու համար.

- ✓ Բարեկարգ և հարմարավետ միջավայրի ստեղծում՝ հանգստի գոտիների, կանաչ տարածքների պահպանման և ավելացման, բակային տարածքների բարեկարգման ներառմամբ.
- ✓ Քույր քաղաքներ ցանցի ընդլայնում, լավագույն փորձի ընդօրինակում և տարածում.
- ✓ Բնակարանային ֆոնդի պահպանում.
- ✓ Պետական-համայնքային-մասնավոր գործընկերության ակտիվացում:

Համայնքը կենդանի օրգանիզմ է և պահանջում է ամենօրյա ուշադրություն, աշխատանք: Ու չնայած իրականացվող աշխատանքներին՝ զգացնել են տալիս նաև համայնքային հիմնախնդիրները, որոնք էլ հաճախ դառնում են խոչընդոտ ծրագրերն իրականացնելիս:

Համայնքում առկա հիմնախնդիրների մեծ մասը տասնամյակների վաղեմություն ունի. բնակարանային ֆոնդի, ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների, կրթամշակութային օջախների շենքային պայմանների արդի վիճակն ուղղակիորեն խոչընդոտում է մի շարք ծրագրերի իրականացմանը:

Տեղական բյուջեի սղությունը, հարկերի հավաքագրման ոչ բավարար վիճակը, ներդրումային ծրագրերի ոչ բավարար լինելը, գործազրկությունը, աշխատատեղերի պակասը, արդյունաբերական ձեռնարկությունների բացակայությունը, ներդրումային ծրագրերի սակավությունը, բնակչության անվճարունակությունը, համայնքային մի շարք ենթակառուցվածքների արդի վիճակը, Սևանի զբոսաշրջային կարգավիճակ չունենալը, երիտասարդների՝ բուհական ուսումնառությունից հետո համայնք չվերադառնալը, մարդկանց հարմարվողականությունն այն հիմնական հիմնախնդիրներն են, որոնց ուղղությամբ էլ առաջիկա տարիներին պետք է իրականացվեն հիմնարար քայլեր:

Հիմնարար քայլերի հիմքը ՀՀԶԾ-ն է, որի մշակման, կազմման աշխատանքներում ներգրավվել են համայնքի ղեկավարին կից գործող երկու խորհրդակցական մարմինները, համայնքապետարանի աշխատակազմը, համայնքում գործող ՀԿ-ների ներկայացուցիչները, ակտիվ և նախաձեռնող բնակիչները:

Ծրագրի մշակման ընթացքում կարևորվել են տարբեր խմբերի առաջարկությունները, դիտողությունները, «Սևան երիտասարդական ակումբ» ՀԿ-ի կողմից կազմակերպված ֆորումի ընթացքում ստեղծված «Համայնքային հիմնախնդիրներ. լուծման ուղիներ» փաթեթում ներառված ծրագրային դրույթները, որի շնորհիվ ապահովվել է մասնակցային բաղադրիչը:

Կարծում են՝ բոլորիս ցանկությունն ու նպատակը մեկն է՝ ապրել լավ ու բարեկեցիկ պայմաններում, զարգացած ու ներկայանալի համայնքում, իսկ տեղական իշխանության համար այդ ցանկությունն իրագործելն ամենօրյա աշխատանք է, ու ՀՀԶԾ-ն էլ փաստաթղթային այն մեկնարկն է, որ դառնալու է պետություն-համայնք-բնակիչ-մասնավոր սեկտոր համագործակցության երաշխիքն ու շարժիչ ուժը:

2. Սևան համայնքի իրավիճակի նկարագրություն

2.1 Համայնքի ընդհանուր նկարագրություն

Սևան համայնքը Գեղարքունիքի մարզի 5 քաղաքային համայնքներից մեկն է:

Սևան քաղաքը գտնում է ծովի մակերևույթից 1925մ բարձրության վրա, Սևանա լճի հյուսիս-արևմտյան ափին՝ լճից 200-250մ հեռավորության վրա:

Բնակավայրը 1842թ-ին հիմնադրել են եկվոր ռուս աղանդավորները և կոչել են Ելենովկա: 1935թ. այն վերանվանվեց Սևան: 1961թ. բնակավայրին շնորհվեց շրջանային ենթակայության քաղաքի կարգավիճակ /մեկ ավանով և տասը գյուղով/, իսկ 1967թ.-ին՝ հանրապետական ենթակայության:

Հայաստանի վարչատարածքային նոր բաժանմամբ Սևանը դարձավ ինքնուրույն համայնք և ներառում է Սևան քաղաքը, Ցամաքաբերդ, Գոմաձոր թաղամասերը, Գագարին գյուղը:

Սևան համայնքը զբաղեցնում է 1777.08 հա հողատարածք:

2016թ-ին հաստատվել է համայնքի /բնակավայրի/ լրամշակված գլխավոր հատակագիծը, որը լուրջ նախադրյալներ է ստեղծում համայնքի զարգացման, առկա ռեսուրսների նպատակային օգտագործման, ներդրումների առումով:

Իր աշխարհագրական դիրքով Սևանը Հայաստանի ամենալեռնոտ շրջաններից է. գտնվում է Արեգունի, Փամփակի և Գեղամա լեռնաշղթաների հանգուցակետում:

Համայնքն իր ափամերձ տարածքներով զբոսաշրջությամբ, հանգստի, առողջարանային հիանալի բնակավայր է: Այն առանձնանում է ջրային ռեսուրսներով, բնապահպանական և մշակութային հուշարձաններով:

Ներկայումս սոցիալ-տնտեսական զարգացման առաջնահերթություններից է փոքր և միջին բիզնեսի, զբոսաշրջության զարգացումը:

Համայնքում զարգացած է ծառայությունների մատուցման ոլորտը, գործում են կրթական, առողջապահական, մշակութային հաստատություններ, սպասարկող կազմակերպություններ և ընկերություններ, բանկային մասնաճյուղեր, կապի օպերատորների մասնաճյուղերի գրասենյակներ:

Համայնքի բնակարանային տնտեսության պահպանումն իրականացվում է գործող 6 համատիրությունների միջոցով, որոնք ընդգրկում են 213 բազմաբնակարան շենք:

Սևանում է գտնվում «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ը, որի բնագիտական թանգարանն էլ Սևանա լճի, տարածաշրջանի կենդանական և բուսական աշխարհի, ժողովրդագրության, ավանդույթների ամբողջական ցուցանմուշների և ցուցադրությունների եզակի վայր է:

Սևանում լույս են տեսնում «Սևան» թերթը «Ափ» ամսագիրը, գործում է «STV-1» հեռուստաընկերությունը:

Համայնքը՝ ի դեմս ՏԻՄ-ի, ապակենտրոնացված գործընկերային հարաբերություններ է հաստատել Ֆրանսիայի Գրենոբլ (2004թ.), Լեհաստանի Բրոդնիցա (2010թ.), Բելառուսի Օսիպովիչ (2011թ.), Իտալիայի Ավիլիանա (2016թ.), Չեխիայի Պրահա-Վինոր (2016թ.), քաղաքների, Երևանի Էրեբունի վարչական շրջանի (2015թ.) հետ:

Համայնքում գործունեություն են իրականացնում մի շարք հասարակական կազմակերպություններ, ասոցիացիաներ:

Աղյուսակում ներկայացված է Սևան համայնքի բնակչության սեռատարիքային կազմը՝ համաձայն 2016թ. 1-ին կիսամյակի տվյալների

Բնակչության սեռատարիքային կազմ	Ընդհանուր	իգական	արական
Բնակչության թվաքանակը	24139	12015	12124
Առկա	21935	11031	10904
Մինչև 1 տարեկան	254	116	138
1-2 տարեկան	280	139	141
3-4 տարեկան	411	182	229
5-6 տարեկան	441	193	248
7-10 տարեկան	812	391	421
11-14 տարեկան	757	343	414
15-17 տարեկան	653	288	365
18-22 տարեկան	1291	599	692
23-45 տարեկան	9874	4560	5314
46-62 տարեկան	6182	3411	2771
63 և ավելի տարեկան	3170	1639	1531

2.2 Համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը

Սևան համայնքի ընդհանուր բյուջեն 2016-2017թթ.

Հ/Հ	2016թ.	2017թ.	Աճ կամ նվազում 2016թ. համեմատ /տոկոս/
1. Համայնքի ընդհանուր բյուջեն ա/թ	680.8	593.9	87.2
-վարչական բյուջե	497.1	483.8	97.3
- ֆոնդային բյուջե	183.7	110.1	59.9
2. Սեփական եկամուտներ	125.9	137.2	109.0
3. Սեփական եկամուտներ տեսակարար կշիռը վարչական բյուջեի մեջ	25.3	28.4	112.3

Ընդհանուր եկամուտների մեջ համայնքի սեփական եկամուտների բաժինը՝ 126մլն. դրամ (22%):

Համայնքի հիմնական արդյունաբերական ձեռնարկությունների թիվը 8 է, հիմնական սպառման շուկաները՝ Սևանի տարածաշրջան, Հայաստանի Հանրապետության տարածք, Ռուսաստանի Դաշնություն:

Զբոսաշրջային հետաքրքրություն ներկայացնող հուշարձաններ

Սևան քաղաքից ընդամենը 6 կմ հեռավորության վրա՝ Երևան-Թբիլիսի մայրուղուն հարող տարածքում է գտնվում Սևանա թերակղզին՝ հեթանոսական շրջանից մինչև միջնադար, մինչև մեր օրերը ձգվող հնություններով: Հատկապես աչքի են ընկնում Սուրբ Առաքելոց և Սուրբ Կարապետ եկեղեցիները, որոնք կառուցվել են 874թ-ին: Առաքելոց եկեղեցու աջ խորանում է տեղավորված իր հրաշագործ հասկություններով հայտնի «Ամենափրկիչ» խաչքարը / 1653 թ. /:

Թերակղզում է գտնվում նաև Սևանի Վազգենյան հոգևոր դպրանոցը, որը հոգևորականներ է պատրաստում Հայ Առաքելական եկեղեցու համար:

2015թվ-ի մայիսի 31-ին քաղաքի Վլ. Կարապետյանի անվան հրապարակին կից իր դռները բացեց Սրբոց Հրեշտակապետաց եկեղեցին՝ ֆրանսահայ բարերար Սարգիս Բեդոյանի և նրա ընտանիքի մեկենասությամբ: Եկեղեցական կոչումով սարկավազ Սարգիս Բեդոյանը ցեղասպանությունից փրկված մարդկանց ժառանգը լինելով՝ Սևանում կառուցեց եկեղեցի՝ ի հիշատակ իր ծնողների (ճարտարապետ՝ Արտակ Ղուլյան):

«Փյունիկ» հուշախաչքար (քանդակագործ՝ Մուրադ Հովակիմյան)

Եղեռնի զոհերի հիշատակը հավերժացնող հուշախաչքար (քանդակագործ՝ Հրաչ Կարապետյան):

Դպրոցական, նախադպրոցական, արտադպրոցական, այլ ուսումնական կրթական հաստատություններ

Սևան համայնքում գործում է 4 հիմնական, 3 միջնակարգ և 1 ավագ դպրոց, արհեստագործական ուսումնարան, պետական քոլեջ, ֆրանկոֆոն ակումբ, Զրային մարզաձևերի մարզադպրոց:

5 նախադպրոցական ուսումնական հաստատություն՝ 4-ը՝ քաղաքում, 1-ը՝ Գագարին գյուղում:

Համայնքում գործում է 3 նախակրթարան՝ թիվ 1 «Բողբոջ» մանկապարտեզի և թիվ 5, թիվ 6 միջնակարգ դպրոցների հենքի վրա:

Հովհ. Այվազովսկու անվան արվեստի դպրոց,

Վ. Սարգսյանի անվան երաժշտական դպրոց,

Ն. Դազարյանի անվան մանկապատանեկան մարզադպրոց,

Վ. Ստեփանյանի անվան Գրադարանների կենտրոնացված համակարգ,

Համայնքային մշակութային կենտրոն

Հ. Իգիթյանի անվան գեղագիտական դաստիարակության Սևանի մասնաճյուղ

«Սևան» համալիր

Հ/Հ	Կրթական հաստատության անվանումը	Սահմանված տեղերը	Քանի հոգի է հաճախում
1	Մ. Մաշտոցի անվան N 1 հ/դ	650	750
2	Յա. Զարոբյանի անվան N 2 հ/դ	320	146
3	Գնդապետ Վլ. Կարապետյանի անվան N 3 հ/դ	1100	920
4	N 4 հ/դ	1170	322
5	Յամաքաբերդի N 5 մ/դ	192	91
6	Գոմաձորի N 6 մ/դ	200	125
7	Գազարինի մ/դ	395	229
8	Ավագ դպրոց	1200	300
9	Պետական քոլեջ	500	450
10	Արհեստագործական ուսումնարան	250	113
11	Երաժշտական դպրոց	հարմ.	171
12	Հովհ. Այվազովսկու անվան արվեստի դպրոց	հարմ.	399
13	Համայնքային մշակութային կենտրոն	հարմ.	170
14	Ն. Դազարյանի անվան մանկապատանեկան մարզադպրոց	հարմ.	335
15	Թիվ 1 «Բողբոջ» մ/մ	320	95
16	Թիվ 2 «Զարթոնք» մ/մ	110	90
17	Թիվ 3 «Հեքիաթ» մ	110	175 /լից. հիմ. վրա/ կից կառույցների հաշվին
18	Թիվ 4 «Գալիք» մ/մ	110	170
19	Գազարինի մ/մ	110	60

Առողջապահական հաստատություններ

«Բժշկական կենտրոն» ՊՓԲԸ (ներառում է մանկական և մեծահասակների պոլիկլինիկա, հիվանդանոց բուժհաստատությունները)

«Սևանի հոգեբուժական հիվանդանոց» ՊՓԲԸ

«Լայոնս» ակնաբուժական կլինիկա

«Անախ» ախտորոշման կենտրոն

Հ/Հ	Հաստատության անվանումը	Քանի հոգու համար է նախատեսված /մահճակալ/	Ծանոթություն
1	«Բժշկական կենտրոն» ՊՓԲԸ	60 /ըստ լիցենզիայի/	25 վիրաբուժական 10 թերապիա 15 գինեկալոգիա 5 մանկական 5 ինֆեկցիոն
2	«Սևանի հոգեբուժական հիվանդանոց» ՊՓԲԸ	420	421 հիվանդ
3	«Լայոնս» ակնաբուժական կլինիկա	30	2016թ. նոյեմբերի 1-ի դրությամբ 1937 այցելու, 342 վիրահատություն

Բնակչության թվաքանակը - 24950 /մարդահամարի տվյալներով/
21.750 /առկա/, որից`

Գազարին գյուղ - 1712, Ցամաքաբերդ թաղամաս - 829, Գոմաձոր թաղամաս - 1113

Տնտային տնտեսությունների թիվը - 6581

Աշակերտների թիվ - 2816, որից 274-ը սովորում է ավագ դպրոցում

Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններ հաճախող երեխաներ - 720, որից` 650-ը` մանկապարտեզ, 70-ը` նախակրթարան

Հայրենական Մեծ պատերազմի վետերաններ - 6

Արցախյան հերոսամարտի մասնակիցներ - 495

Արցախյան հերոսամարտում զոհվածներ - 46

2016թ. ապրիլյան քառօրյայի մասնակիցներ - 52

Համայնքում զբաղված բնակչության թվաքանակը - 3099, որից` 2529-ը` գրանցված վարձու աշխատող, 570-ը` անհատ ձեռնարկատեր

Սևանի զբոսաշրջային գրասենյակի տվյալներով` 2015թ. հուլիս-օգոստոս ամիսներին Սևան համայնք /ներառյալ` ավիամերձ տարածք/ զբոսաշրջիկների հոսքը` 21.527 մարդ, 2016թ-ին` 32.878:

01.11.2016թ. դրությամբ - Ընտանեկան նպաստ ստացող տնային տնտեսությունների թվաքանակը` 1289, որից` ընտանեկան նպաստ - 930, սոցիալական նպաստ` 281, հրատապ օգնություն` 78

Կենսաթոշակառուների թվաքանակը` 4100

Հաշմանդամ անձանց թվաքանակը` 2100

Գործազուրկների թվաքանակը` 1374 (գրանցված)

Հ/Հ	Ընդհանուր	արական	իգական
Գործազուրկների թվաքանակը	1374	423	951
Տարրական	2	1	1
Միջնակարգ	920	321	599
Միջին մասնագիտական	351	61	290
Բարձրագույն	101	30	71

Համայնքի հողերի բաշխվածությունն ըստ տեսակների, հա.

		Համայնքում առկա	պետական
1.	Համայնքի վարչական տարածքը, այդ թվում՝	860.12	661.00
2.	գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	107.54	7.60
3.	պահուստային հողեր	-	-
4.	բնակելի շինությունների տակ հողեր	537.01	34.28
5.	արդյունաբերական, արտադրական շինությունների տակ հողեր	168.40	3.28
6.	ընդերքօգտագործման հողեր	168.40	3.28
7.	ճանապարհների տակ հողեր	7.89	71.77
8.	առողջապահական, հանգստավայրերի, մարզական ու պատմամշակութային նշանակության հողեր	24.24	71.71
9.	անտառային հողեր	-	4.1
10.	ջրային ֆոնդի հողեր	1.40	61.73
11.	հատուկ պահպանվող տարածքներ, արգելոցներ	20.24	478.09
12.	Այլ բնակավայր (գ. Գագարին)		-

Տեղեկատվություն համայնքի բազմաբնակարան շենքերի վերաբերյալ

		քանակը, հատ	ընդհանուր բնակելի մակերեսը, մ2
1	Ընդամենը բնակարաններ	5884	272562.92
2	1 սենյականոց բնակարաններ	1623	53451.76
3	2 սենյականոց բնակարաններ	1839	74710.33
4	3 սենյականոց բնակարաններ	1841	93239.06
5	4 և ավելի սենյականոց բնակարաններ	574	50516.97

Համայնքի բազմաբնակարան շենքերի բաշխվածությունն ըստ կառուցման ժամանակահատվածի.

		շենքերի քանակը, հատ	դրանցում բնակարանների քանակը, հատ	ընդհանուր բնակելի մակերեսը, մ2
1	մինչև 10 տարի առաջ կառուցված	0		
2	11-20 տարի առաջ կառուցված	0		
3	21-50 տարի առաջ կառուցված	213	5884	272562.92
4	50 և ավելի տարի առաջ կառուցված	0		

2.3 Համայնքում իրականացվող ծրագրերը

Համայնքի վարչական տարածքում պետության կողմից առաջիկա 5 տարիների համար նախատեսվող /շարունակվող/ հանրապետական, մարզային ծրագրերը և միջոցառումները

✓ Ս. Զարարյանի անվան մշակույթի պալատի հիմնանորոգում /2016-2017թթ./.

Համայնքը կունենա հիմնանորոգված, ժամանակակից պահանջներին համապատասխան մշակութային ենթակառուցվածք, որը կգործի շուրջտարի՝ ապահովելով համայնքի և տարածաշրջանի մշակութային կյանքի բնականոն ռիթմը, ամբողջ ծավալով կգործարկվեն շենքային պայմանները, միաժամանակ կբարելավվեն մշակույթի պալատի շենքում գործող ՀՈԱԿ-ների և թանգարանի գործունեությունը:

✓ Սևան-Երևան խճուղի վերգետնյա անցում /2016թ./.

Սևանա լճի առափնյա հատվածի որոշակի հատվածը քաղաքին կապող վերգետնյա անցումը դառնալու է անվտանգ երթևեկության, հետիոտնի ազատ տեղաշարժի երաշխիք՝ ապահովելով և մեծացնելով մարդկանց երկկողմանի հոսքը:

✓ Համայնքի սոցիալական ծառայության կենտրոնի ստեղծում /2017թ-ից/.

Համայնքում գործող 3 սոցիալական ծառայությունների միավորմամբ ոչ միայն ուղորտային բարեփոխումներ են արձանագրվելու, այլ նաև բնակչության համար ստեղծվելու են առավել հարմարավետ և մատչելի պայմաններ, սոցիալական բոլոր խմբերի համար ապահովելու են հավասար հնարավորություններ, մարդկանց խնդիրների լուծման համար պահանջվելու են ավելի քիչ ժամանակ և ռեսուրսներ:

Հարևան համայնքների հետ համատեղ առաջիկա 5 տարիների համար նախատեսվող /շարունակվող/ միջհամայնքային համագործակցության նպատակային ծրագրերը և միջոցառումները

✓ Մարզամշակութային և սոցիալական ծրագրեր - Սևան-Էրեբունի վարչական շրջան /շարունակական/.

Սևան համայնքը և Երևանի Էրեբունի վարչական շրջանը համագործակցում են 2015թ. հուլիսից: Համագործակցությունը ներառում է օրինակելի փորձի փոխանակումներ, փոխայցելություններ, ընդհանուր նշանակության խնդիրների քննարկումներ տեղական ինքնակառավարման, կրթության, մշակույթի, առողջապահության, սպորտի, զբոսաշրջության բնագավառներում:

Այս ծրագրերի շնորհիվ համայնքում աշխուժանում է մշակութային կյանքը, երաժշտական, արվեստի դպրոցի սաների փոխայցելությունները, երաժշտական և արվեստի օջախներ, կազմակերպված միջոցառումները, նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում իրականացվող փորձի փոխանակման քննարկումները, սոցիալական մեղմացման խնդիրներին ուղղված ծրագրերը կրում են շարունակական բնույթ:

Համագործակցության շնորհիվ մեծանում են ոչ միայն շփումները, այլ նաև նոր ասպարեզ է բացվում տաղանդավոր երեխաների համար, միջոցառումները կրում են որակական նոր շեշտադրումներ:

Միջազգային և տեղական դոնոր կազմակերպությունների, արտասահմանյան երկրների համայնքների հետ համագործակցության շրջանակներում նախատեսվող /շարունակվող/ ծրագրերը և միջոցառումները

✓ Խ. Արուվյանի անվան ավագ դպրոցի հիմնանորոգում - Համաշխարհային բանկ /2016թ-ից/.

Սևանի տարածքաշրջանում գործում է մեկ ավագ դպրոց և դպրոցի հիմնանորոգմամբ կստեղծվեն կրթական բարելավված միջավայր և պայմաններ, որոնց շնորհիվ կենտրոնացված ավագ դպրոց հաճախողների թիվը, կրթական այդ աստիճանը կդառնա առավել գրավիչ՝ վերածվելով նաև տարածաշրջանի գիտակրթական կենտրոնի:

✓ Սևանի թիվ 2 «Զարթոնք» մանկապարտեզի հիմնանորոգում - Տարածքային զարգացման հիմնադրամ (2016-2017թթ.).

Մանկապարտեզի հիմնանորոգմամբ և կահավորմամբ կստեղծվի հարմարավետ և ապահով միջավայր նախադպրոցական տարիքի երեխաների համար, որտեղ հաճախողների թիվը ավելանալու է, ընդգրկվելու են նաև հատուկ կարիք ունեցող երեխաները:

✓ «Բժշկական կենտրոն» ՊՓԲԸ-ի մասնաշենքի կառուցում - Համաշխարհային բանկի վարկային միջոցներով՝ «Հիվանդությունների կանխարգելում և վերահսկում» ծրագրի շրջանակներում (2016-2018թթ.).

ՀՀ կառավարության 2015թ. հուլիսի 2-ի N 815-Ն որոշմամբ «Սևանի հիվանդանոց» ՓԲԸ-ն և «Սևանի պոլիկլինիկա» ՓԲԸ-ն միաձուլման ձևով վերակազմակերպվելով՝ ստեղծվում է ՓԲԸ-ն: Վերակազմավորումը կատարվել է ՀՀ կառավարության որոշման և Համաշխարհային բանկի պահանջներին համապատասխան:

Համաձայն նույն որոշման՝ պոլիկլինիկական մասնաշենքի հարևանությամբ կառուցվելու է և շահագործման հանձնվելու բժշկական կենտրոնի նոր հիվանդանոցային մասնաշենքը, որտեղ տեղակայվելու են կենտրոնի բոլոր հիվանդանոցային ծառայությունները:

Համաձայն նախագծի՝ նորաստեղծ բժշկական կենտրոնը լինելու է երկհարկանի շինություն, որը կառուցվելու է պոլիկլինիկայի հարավային հատվածում՝ ճակատային մասում:

Կենտրոնն ունենալու է դիագնոստիկ բաժանմունք, լաբորատորիա, մանկաբարձական ընդունարան, մանկաբուժական- թերապևտիկ, մանկաբարձական, վիրաբուժական բաժիններ, վերակենդանացման բաժանմունք, վիրահատարանային բլոկ, հիվանդասենյակներ / 60 մահճակալ /, դեղատուն, լվացքատուն և կենտրոնի համար անհրաժեշտ այլ սենյակներ:

Մասնաշենքի հարակից տարածքում կկառուցվեն նաև համապատասխան ենթակառուցվածքներ:

Բժշկական կենտրոնը սպասարկելու է Սևան համայնքի, տարածաշրջանի և հարակից համայնքների բնակչությանը: Զինված լինելով ժամանակակից սարքավորումներով և տեխնիկական հնարավորություններով՝ նպաստելու է տեղում և առավել մատչելի ձևով որակյալ բուժօգնության իրականացմանը, ֆինանսական ռեսուրսների խնայողությանը:

✓ «Ուսումնառող քաղաքներ» ծրագիր - ՅՈՒՆԵՍԿՕ (2016թ-ից).

Ծրագրի նպատակն է խթանել ուսումնառության գործընթացի կայուն զարգացումը, որի հիմքում լավագույն փորձի փոխանակման միջազգային հարթակի ստեղծումն է: Ծրագրի ընթացքում իրականացվելու են ուսումնառության տարբեր բաղադրիչներին միտված դասընթացների, սեմինարների անցկացում, որոնց շնորհիվ համայնքն ունենալու է կրթության ոլորտում նորարական նոր ծրագրեր՝ ներառական կրթությունից մինչև հեռահար ուսուցում:

Սա նաև խթանելու է համայնքի աշակերտության և երիտասարդության հետաքրքրությունը ուսումնառության նկատմամբ:

✓ «Կոտայքի մարզի կոշտ թափոնների կառավարում» ծրագիր - Վերակառուցման և զարգացման Եվրոպական բանկ (2014թ-ից).

Ծրագրի առանցքում աղբահանության խնդիրների կարգավորումն է: Ծրագիրն ունի մի քանի բաղադրիչ և հեռահար նպատակներ, որն ընդգրկում է բնապահպանական և սոցիալական գործողություններ, նոր աղբավայրի շահագործում, մաքրության ծառայությունների դիմաց վճարների հավաքագրման նոր մեխանիզմներ, նոր և ժամանակակից տեխնիկայի, մասնագիտացված սարքավորումների տրամադրում:

2015թ. ծրագրի շրջանակներում կնքվել է համապատասխան պայմանագիր, կատարվել է նախապատրաստական գործողություններ, մշակվել են հետագա քայլերն ու աշխատանքների տեխնիկական բաղադրիչները: Այս ծրագրի իրականացմամբ համայնքը հնարավորություն կունենա աղբահանության ոլորտում գրանցել լուրջ ձեռքբերումներ՝ և տեխնիկապես, և աշխատանքների որակական բարելավման առումներով:

✓ «Քաղաքային կանաչ լուսավորություն» ծրագիր - ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի շրջանակներում (2015թ-ից).

Ծրագրի իրականացմամբ ներդրվում և կիրառվում են լուսավորության էներգաարդյունավետ սարքեր և տեխնոլոգիաներ, մշակվել է քաղաքային լուսավորության համակարգի արդիականացման հայեցակարգ, իրականացվել է պիլոտային ծրագիր: Ծրագրի ընթացքում էներգատար լուսատուները փոխարինվելու են ժամանակակից, էներգաարդյունավետ և երկարակյաց լուսատուներով, որը համայնքի համար ֆինանսական ռեսուրսների խնայողության միջոց է, ինչպես նաև արտաբյուջետային հաշվին խնայված ֆինանսական միջոցները փոխանցելով, հնարավորություն է ընձեռվում կատարել ոլորտային այլ աշխատանքներ, մասնավորապես՝ սարքավորումների և տեխնիկական վերազինման տեսքով:

✓ «Վերապատրաստողների վերապատրաստում վերականգնվող էներգիաների ոլորտում», 2015թ-ից նաև՝ «Ֆինանսավորում վերականգնվող էներգիաների ոլորտում» - Սևան-Գրենորլ ապակենտրոնացված համագործակցության շրջանակներում.

Արևային օրերի քանակով Սևանն ամենաարևայիններից է՝ 265-270 օր: Հաշվի առնելով կլիմայական այս իրողությունը և այլընտրանքային էներգիայի ստացման նկատմամբ համաշխարհային միտումները՝ Սևան-Գրենորլ ապակենտրոնացված

համագործակցության շրջանակներում ներառվեց նաև վերականգնող էներգետիկայի ոլորտը:

Ծրագրի նախնական նպատակն էր զարգացնել վերականգնվող էներգիան Հայաստանում, մասնավորապես՝ Սևանի տարածաշրջանում: Առաջին քայլը հայ դասավանդողների վերապատրաստումն էր Ֆրանսիայում, որպեսզի վերջիններս էլ ուսումնական ծրագրեր անցկացնեին իրենց ուսանողների շրջանակում: Արդյունքում վերապատրաստված մասնագետները տեղում ուսուցանեցին իրենց սովորողներին՝ պատրաստելով ոլորտի տեղադրումներ կատարող վերապատրաստված տեխնիկներ, որոնք Սևանի արհեստագործական ուսումնարանի սովորողներն են: Բնագավառին վերաբերող ամբողջական տեղեկատվության ապահովման և նորարական գաղափարների, սովորողների գործնական կարողությունների զարգացման նպատակով պետական քոլեջում կազմակերպվել են հեռավար և ավտոմատացման ուսուցումներ, ձևավորվել է լաբորատորիա, որին հաջորդել է ոլորտային գիտելիքներ ստացած սևանցի և ֆրանսիացի ուսանողների համատեղ իրականացված ծրագրավորման գործընթացը այլընտրանքային էներգիայի ստացման, դրա գործնական կիրառման բնագավառում: Պիլոտային ծրագրերին զուգահեռ իրականացվում է 3 տարվա ընթացքում վերադարձելիության սկզբունքով գործող ֆինանսավորման ծրագիրը, որի շրջանակներում սեփական առանձնատներում և բնակարաններում տեղադրվել և տեղադրվելու են արևային ջրատաքացուցիչներ և ջեռուցման համակարգ:

Ծրագրի արդյունքում արձանագրվել են հետևյալ գործողությունները՝ վերականգնվող էներգետիկայի վերաբերյալ 60 ժամանոց մոդուլի դասավանդման ստեղծում, դասավանդում նշված հաստատություններում, զուգահեռ ֆրանսերենի դասավանդում՝ 74 դասաժամով, ձևավորվել է երկու լաբորատորիա, կա մասնագիտացված և վերապատրաստված թվով 32 երիտասարդ, արևային ֆոտովոլտայիկ 10 համակարգերի տեղադրում, երկու ուսումնական հաստատությունները վերազինվել են անհրաժեշտ սարքավորումներով և համակարգչային տեխնիկայով, կատարվել են 20-ից ավելի ջերմային տեղադրումներ: Առաջիկայում շարունակվելու է ջերմային տեղադրումները:

✓ Պրահա-Վինոր այգու կառուցում և բարեկարգում - Սևան Պրահա-Վինոր ապակենտրոնացված համագործակցություն (2017թ-ից).

Սևան-Պրահա-Վինոր ապակենտրոնացված համագործակցության Հուշագիրը ստորագրվել է 2016թ. սեպտեմբերին, որի ուղղություններից է նաև փորձի փոխանակման և մշակութային բաղադրիչը: Հաշվի առնելով այս՝ ձեռք է բերվել նախնական պայմանավորվածություն և առանձնացվել է համապատասխան տարածք Սևան քաղաքում Պրահա-Վինոր անվանմամբ այգու բարեկարգման, հետագայում նաև խաղամիջոցների տեղադրման համար: Քաղաքի այդ հատվածում ազատ ժամանցի վայր չկա, և այս այգին դառնալու է միջոցառումների և հանգստի կազմակերպման լավագույն վայր և տեղացիներին, և զբոսաշրջիկների համար: Միաժամանակ լուծվելու են այդ հատվածի կանաչապատման, ծառատնկման հարցերը, բնապահպանական որոշ խնդիրներ:

- ✓ «Զբոսաշրջային գործի զարգացում» ծրագիր - Սևան-Ավիլիանա (Իտալիա) ապակենտրոնացված համագործակցություն (2017թ-ից).

Սևան-Ավիլիանա ապակենտրոնացված համագործակցության Հուշագիրը ստորագրվել է 2016թ. հունիսին: Համագործակցության ուղղություններից մեկը զբոսաշրջային բաղադրիչն է: Զբոսաշրջությունը Սևան համայնքի համար գերակա ուղղություն է, որը միաժամանակ ենթադրում է մի շարք գործողությունների իրականացում տարբեր ծրագրերի տեսքով: Ծրագրերը ներառելու են իտալացի զբոսաշրջիկների տուրերի կազմակերպում, զբոսաշրջային գործի բարելավմանը նպաստող ենթակառուցվածքների կառուցում կամ վերականգնում, մշակույթների երկխոսություն: Այս ծրագրերի շնորհիվ համայնքում ոչ միայն կիրականացվեն ֆինանսական ներդրումներ, որը զարգացման երաշխիք է, այլ նաև կավելանան փոխայցելությունները, կաշխուժանան սպասարկման ծառայությունները, կավելանան և կբացվեն նոր աշխատատեղեր, երիտասարդների համար կստեղծվի գրավիչ միջավայր:

Տեղացի և արտասահմանյան բարերարների կողմից իրականացվող ծրագրերը

- ✓ Մշակութային, կրթական ծրագրեր - իտալահայ բարերար Գարեն Կոկչյանի կողմից /2011թ-ից/.

Իտալահայ բարերար Գարեն Կոկչյանը տարիներ շարունակ Սևան համայնքում իրականացնում է բարեգործական ծրագրեր որոնք ունեն կրթական, մշակութային, սոցիալական ուղղվածություն: Ժամանակի ընթացքում այդ ծրագրերի բարեգործական կողմը իր տեղը զիջել է երկկողմանի հետաքրքրություն ներկայացնող ծրագրերի իրականացմանը՝ հաշվի առնելով համայնքային առաջնահերթությունները: Ըստ նախնական պայմանավորվածության՝ առաջիկա տարիներին, գնահատելով համայնքային կարիքները, ծրագրերը կունենան շարունակություն:

- ✓ Մարզական համայնքի կառուցում - ՌԴ-ում բնակվող սևանցի Հայկ Վարդանյանի կողմից /2014թ-ից/.

Սևան համայնքի մարզամշակութային կյանքի ակտիվացման, ինչպես նաև զբոսաշրջային գործի բարելավման նպատակով իրականացվող այս ծրագիրը լինելու է կենսունակ, քանի որ ներառում է մի շարք բաղադրիչներ, որոնք հետաքրքրություն են ներկայացնում և տեղացիների, և զբոսաշրջիկների համար: Ենթակառուցվածքի կառուցումից և կահավորումից հետո համայնքում ոչ միայն կբացվեն համապատասխան աշխատատեղեր, այլ նաև կաշխուժանա ներհամայնքային կյանքը, մարդկանց հոսքը քաղաք, ինչն էլ ենթադրում է ֆինանսական հոսքեր:

Համայնքի վարչական տարածքում մասնավոր ընկերությունների կողմից նախատեսվող /շարունակվող/ ծրագրերը, ներդրումները և միջոցառումները

- ✓ Գագարին գյուղի ջրահեռացման ցանցի և ջրամբարի բաշխիչ ցանցի կառուցում, բարելավում - «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ /2017թ-ից/. Ֆինանսավորումը՝ Գերմանական վերակառուցման բանկի և Եվրոպական ներդրումային բանկի

Գնահատելով Գագարին գյուղում ջրամատակարարման ոլորտում առկա առաջնահերթությունները և դրանից բխող խնդիրները՝ այս ծրագիրն արժանացել է հավանության և իրականացվելու է: Ծրագրի նպատակն է՝ ջրակորուստների կրճատում (տեխնիկական և կոմերցիոն), ջրամատակարարման անընդմեջության ապահովում, ջրի որակի ստանդարտների պահպանում:

Ջրամատակարարման ենթակառուցվածքների վերականգնման և նորացման հիմնարար այս գործընթացի շնորհիվ Գագարինի բնակչության համար կլուծվեն մի շարք խնդիրներ՝ որակյալ խմելու ջուրը կդառնա մատչելի, ջրամատակարարման գրաֆիկում կարձանագրվեն էական տեղաշարժեր, միաժամանակ լուծվելու են առողջապահական և շրջակա միջավայրի հետ կապված մի շարք հարցեր:

- ✓ Սևան քաղաքի ջրահեռացման համակարգի բարելավում - «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ /2017թ-ից/. Ֆինանսավորումը՝ Գերմանական վերակառուցման բանկի և Եվրոպական ներդրումային բանկի

Ծրագրի նպատակն է՝ բարելավել քաղաքի ջրահեռացման ցանցի աշխատանքը՝ միաժամանակ լուծելով նաև բնապահպանական և հակահամաճարակային մի շարք խնդիրներ:

Ծրագրի իրականացումը խիստ կարևոր է և արդիական, ենթակառուցվածքների բարելավման առումով՝ անհրաժեշտություն:

Ֆուտբոլի մարզադաշտի կառուցում - Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիա /2016-2017թթ./

Սևան քաղաքում մարզական կյանքի աշխուժացման, մասսայական միջոցառումների անցկացման, պատանիների և երիտասարդության շրջանում ազատ ժամանցի կազմակերպման նպատակով իրականացվում են մի շարք ծրագրեր, որոնցից հերթականը ֆուտբոլի մարզադաշտի կառուցումն է Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի կողմից:

Աշխատանքները մեկնարկել են 2016թ-ին: Ֆուտբոլի արհեստական խոտածածկով մարզադաշտն ապահովվելու է համապատասխան տեխնիկական միջոցներով և կահավորանքով:

Համայնքի կողմից ապահովվելու է մանկապատանեկան մարզադպրոցի լիարժեք գործունեությունը, մանկապատանեկան թիմերի շուրջտարյա մարզումների գործընթացի իրականացումը, ինչպես նաև մարզադպրոցի թիմերի՝ ՀՀ առաջնություններին մասնակցելու համար անհրաժեշտ բոլոր պայմանները:

2.4 Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի նկարագրություն և ֆինանսական կանխատեսումները

Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի վերլուծության համար ելակետ ընդունենք համայնքային բյուջեի 2013-2015թթ. եկամուտների փաստացի կատարողական ցուցանիշները

	2013թ.	2014թ.	2015թ.
Ընդամենը համայնքի բյուջեի եկամուտներ	445.8	468.0	507.1
Վարչական բյուջե, որից	427.1	457.5	491.5
սեփական եկամուտներ	109.0	115.4	111.0
դոտացիա, սուբվենցիա	318.1	342.1	380.5
Ֆոնդային բյուջե	18.7	10.5	15.6

Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի հիմնական մասի՝ 75.0 %, պայմանավորված է պետական աջակցությամբ, միայն 25% է գոյանում տեղական հնարավորություններից: Սեփական եկամուտների հավաքագրումը չնայած ունի աճի տեմպ, ընդամենը՝ 2-4%, սակայն էական դեր չի կարող ունենալ համայնքի զարգացման գործում:

Համայնքին ցուցաբերված պետական աջակցությունը լուծում է միայն համայնքային ենթակառուցվածքների պահպանման խնդիրը:

Ակնկալել բարձր, անգամ միջին մակարդակի զարգացման տեմպեր, առաջիկա տարիներին անհնար է:

Համայնքի բյուջեի եկամուտների հաջորդ 5 տարիների կանխատեսումն առայժմ բարձր ցուցանիշներով ապահովելն անհնար է, որը պայմանավորված է հանրապետության ֆինանսա-տնտեսական իրավիճակով, արտագաղթի մակարդակով, ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց անվճարունակությամբ, առկա պարտքերի աճով:

Հեռանկարում առկա պարտքերի նվազումն արձանագրելու է զարգացման որոշակի աճ:

Համայնքի բյուջեի եկամուտները հաջորդ տարիների համար կաճեն միջին տարեկան հաշվարկով 8-10%-ով, կամ 2020թ. համայնքի բյուջեն կկազմի մոտ 540.0 մլն. դրամ՝ հաշվի առնելով առաջընթացի ներկայիս տեմպերը:

Սեփական եկամուտների նվազագույն շեմը կկազմի 140.0մլն. դրամ:

Համայնքի զարգացման հիմնական ցուցանիշը պայմանավորված է ֆոնդային բյուջեով, ինչը ներկայումս ու առաջիկայում էլ բացակայում են: Համայնքը չունի հողատարածքներ, որոնք օտարվեն:

Օտարումից համայնքային բյուջե մուտքագրված գումարները կնպատակուղղվեն համայնքային ենթակառուցվածքների բարելավմանը, ինչն իր հերթին զարգացման լուրջ խթան է:

Ներկայումս վարչական բյուջեի սուղ միջոցներից ուղղվում են ֆոնդային բյուջեի՝ կապիտալ ծախսերի չնչին մասի ֆինանսավորմանը:

Համայնքային բյուջեի եկամտային ուղղություններն են՝

- ✓ պաշտոնական տրանսֆերտները՝ դոտացիա, սուբվենցիա, որը կազմում է համայնքի բյուջեի 75%-ը.
- ✓ սեփական եկամուտները, որը կազմում է համայնքի բյուջեի 25%-ը.

Սեփական եկամուտներ	հողի հարկ և գույքահարկ իրավաբանական և ֆիզիկական անձանցից
	տեղական տուրքեր
	պետական տուրքեր
	հողի, գույքի վարձավճարներ
	հողի օտարումներ
	այլ եկամուտներ
	փոխառու միջոցներ /մինչ օրս անհասանելի է համայնքի համար/

Համայնքի բյուջեի ծախսերը՝

Համայնքի բյուջեի ծախսերի ավելացումը, մակարդակը պայմանավորված է եկամուտների ավելացմամբ:

Ներկայումս բյուջեի ծախսերի կատարումն առավել վատ վիճակում է, քան եկամուտների կատարումը: Այն ուղղորդվում է ոչ միայն համայնքային ենթակառուցվածքների պահպանման ֆինանսավորմանը, այլ նաև պարտքերի մարմանը:

Ընթացիկ եկամուտների այն մասը, որն աճում է կամ ստեղծվում, համայնքային կազմակերպությունների պահպանման, շենքային պայմանների բարելավման, աշխատավարձի բարձրացման խնդիրների լուծմանն ուղղվելու փոխարեն ուղղվում է կապիտալ ծախսերի պարտքերի սպասարկմանը:

Համայնքի բյուջեի 2013-2015թթ. փաստացի ծախսերի կատարման ցուցանիշները

Հ/Հ	Բյուջե	2013թ.	2014թ.	2015թ.
1	Համայնքի	445.5	467.9	499.2
2	վարչական	427.2	456.9	490.2
3	ֆոնդային	18.3	11.0	9.0

Ֆոնդային բյուջեի ծախսերը համայնքի ընդհանուր բյուջեում կազմում են 2-4%, մնացած մասը վարչական՝ ընթացիկ ծախսեր են՝ 96-98%:

Համայնքի բյուջեի ծախսերը ըստ կառուցվածքի

Հ/Հ		2013թ.		2014թ.		2015թ.	
		փաստացի ծախս	տեսակարար կշիռը	փաստացի ծախս	տեսակարար կշիռը	փաստացի ծախս	տեսակարար կշիռը
1	Ընդամենը վարչական բյուջեի ծախսեր, որից՝	427.2	100.0	456.9	100.0	490.2	100.0
1.1	Ընդհանուր բնույթի ծախսեր	85.8	20.1	94.5	20.7	112.4	22.9
1.2	շրջակա միջավայրի պահպանություն	62.2	14.6	76.8	16.8	73.0	14.9
1.3	մշակույթ	36.6	8.6	35.8	7.9	35.1	7.2
1.4	կրթություն	179.2	41.9	167.8	36.7	184.3	37.6
1.5	սոցիալական օգնություն	9.9	2.3	12.0	2.6	15.8	3.2
1.6	պահուստային ֆոնդ, որն ուղղվել է ֆոնդային բյուջե	53.5	12.5	70.0	15.3	69.6	14.2
2	Ֆոնդային բյուջեի ծախսեր	18.3	100.0	11.0	100	90.0	100.0

Համայնքի վարչական բյուջեն ունեցել է աճ: 2014թ. բյուջեի աճը կազմել է 7.0% 2013թ. համեմատությամբ, կամ 29.7 մլն. դրամի չափով, իսկ 2015թ. բյուջեի աճը 2014թ-ի համեմատությամբ՝ 7.3%, կամ 33.3մլն. դրամ:

2013-2015թթ. ընթացքում համայնքի վարչական բյուջեի միջին տարեկան կառուցվածքն ունեցել է հետևյալ պատկերը՝

- կրթության ծախսեր - 36.8 %
- ընդհանուր բնույթի համայնքային ծախսեր - 21.3%
- շրջակա միջավայրի պահպանություն /աղբահանություն և սանմաքրում/ 15.4%
- մշակույթի գծով ծախսեր - 7.8%
- սոցոգնություն 2.7%

14.0% կամ միջին տարեկան հաշվարկով 64.4 մլն. դրամ վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ուղղվել է ֆոնդային բյուջեի կապիտալ ծախսերի կատարմանը:

Համայնքային բյուջեի եկամուտների գալիք 5 տարիների կանխատեսման արդյունքում բյուջեի ծախսերի կատարման իրատեսական պատկերը, կառուցվածքը, տեսակարար կշիռները պահպանվելու են այնպես ու այն չափերով, ինչը թվարկվեց վերևում:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ 2017Թ. ԲՅՈՒՋԵԻ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ

Եկամտատեսակները	Ընդամենը	այդ թվում՝	Ֆոնդային մաս
		վարչական մաս	
2	4	5	6
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ այդ թվում՝	483800,0	483800,0	39945,0
1. ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՏՈՒՐՔԵՐ			
1.1 Գույքային հարկեր անշարժ գույքից այդ թվում՝	37000,0	37000,0	
Գույքահարկ համայնքների վարչական տարածքներում գտնվող շենքերի և շինությունների համար	27000,0	27000,0	
Հողի հարկ համայնքների վարչական տարածքներում գտնվող հողի համար	10000,0	10000,0	
1.2 Գույքային հարկեր այլ գույքից այդ թվում՝	57000,0	57000,0	
Գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար	57000,0	57000,0	
1.3 Ապրանքների օգտագործման կամ գործունեության իրականացման թույլտվության վճարներ այդ թվում՝	9000,0	9000,0	
Տեղական տուրքեր այդ թվում՝	9000,0	9000,0	
ա) Համայնքի տարածքում նոր շենքերի, շինությունների (ներառյալ ոչ հիմնական) շինարարություն (տեղադրման) թույլտվության համար որից՝	140,0	140,0	
աա) Հիմնական շինությունների համար	70,0	70,0	
աբ) Ոչ հիմնական շինությունների համար	70,0	70,0	
բ) Համայնքի վարչական տարածքում շենքերի, շինությունների, քաղաքաշինական այլ օբյեկտների վերակառուցման, ուժեղացման, վերականգնման, արդիականացման աշխատանքներ (բացառությամբ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված՝ շինարարության թույլտվություն չպահանջվող դեպքերի) կատարելու թույլտվության համար	56,0	56,0	
գ) Համայնքի վարչական տարածքում շենքերի, շինությունների, քաղաքաշինական այլ օբյեկտների քանդման թույլտվության համար	4,0	4,0	
դ) Համայնքի տարածքում ոգելից խմիչքների և (կամ) ծխախոտի արտադրանքի վաճառքի, իսկ հանրային սննդի օբյեկտներում՝ ոգելից խմիչքների և (կամ) ծխախոտի արտադրանքի իրացման թույլտվության համար	5400,0	5400,0	
ե) Համայնքի տարածքում բացօթյա վաճառք կազմակերպելու թույլտվության համար			
զ) Համայնքի տարածքում հեղուկ վառելիքի, տեխնիկական հեղուկների, հեղուկացված գազերի մանրածախ առևտրի կետերում հեղուկ վառելիքի, տեխնիկական հեղուկների, հեղուկացված գազերի վաճառքի թույլտվության համար	300,0	300,0	
է) Համայնքի տարածքում առևտրի, հանրային սննդի, զվարճանքի, շահունոլվ խաղերի և վիճակախաղերի կազմակերպման օբյեկտները, բաղնիքները (սաունաները), խաղատները ժամը 24.00-ից հետո աշխատելու թույլտվության համար			
ը) Համաքաղաքային կանոններին համապատասխան Երևան քաղաքի և քաղաքային համայնքների տարածքում ընտանի կենդանիներ պահելու թույլտվության համար			
թ) Համայնքի տարածքում արտաքին գովազդ տեղադրելու թույլտվության համար	2805,0	2805,0	
ժ) Համայնքի արխիվից փաստաթղթերի պատճեններ և կրկնօրինակներ տրամադրելու համար	30,0	30,0	

ժա) Համայնքի տարածքում (բացառությամբ թաղային համայնքների) մարդատար տաքսու (բացառությամբ երթուղային տաքսիների) ծառայություն իրականացնելու թույլտվության համար	65,0	65,0	
ժբ) Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի մանրածախ առուվաճառքի թույլտվության համար	200,0	200,0	
1.4 Ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից այլ պարտադիր վճարներ	5000,0	5000,0	
այդ թվում՝			
Համայնքի բյուջե վճարվող պետական տուրքեր	5000,0	5000,0	
այդ թվում՝			
ա) Քաղաքացիական կացության ակտեր գրանցելու, դրանց մասին քաղաքացիներին կրկնակի վկայականներ, քաղաքացիական կացության ակտերում կատարված գրառումներում փոփոխություններ, լրացումներ, ուղղումներ կատարելու և վերականգնման կապակցությամբ վկայականներ տալու համար	2800,0	2800,0	
բ) Նոտարական գրասենյակների կողմից նոտարական ծառայություններ կատարելու, նոտարական կարգով վավերացված փաստաթղթերի կրկնօրինակներ տալու, նշված մարմինների կողմից գործարքների նախագծեր և դիմումներ կազմելու, փաստաթղթերի պատճեններ հանելու և դրանցից քաղվածքներ տալու համար	2200,0	2200,0	
1.5 Այլ հարկային եկամուտներ			
այդ թվում՝			
Օրենքով պետական բյուջե ամրագրվող հարկերից և այլ պարտադիր վճարներից մասհանումներ համայնքների բյուջեներ որից՝			
ա) Եկամտահարկ			
բ) Շահութահարկ			
գ) Այլ հարկերից և պարտադիր վճարներից կատարվող մասհանումներ			
Հողի հարկի և գույքահարկի գծով համայնքի բյուջե վճարումների բնագավառում բացահայտված հարկային օրենսդրության խախտումների համար հարկատուներից զանձվող տույժեր և տուգանքներ, որոնք չեն հաշվարկվում այդ հարկերի գումարների նկատմամբ			
2. ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐ			
այդ թվում՝			
2.1 Ընթացիկ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ ստացված այլ պետություններից			
այդ թվում՝			
Համայնքի բյուջե մուտքագրվող արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ ստացված այլ պետությունների տեղական ինքնակառավարման մարմիններից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով	340998,7	340998,7	
2.2 Կապիտալ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ ստացված այլ պետություններից			
այդ թվում՝			
Համայնքի բյուջե մուտքագրվող արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ ստացված այլ պետությունների տեղական ինքնակառավարման մարմիններից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով			
2.3 Ընթացիկ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ ստացված միջազգային կազմակերպություններից			
այդ թվում՝			
Համայնքի բյուջե մուտքագրվող արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ ստացված միջազգային կազմակերպություններից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով			
2.4 Կապիտալ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ ստացված միջազգային կազմակերպություններից			
այդ թվում՝			
Համայնքի բյուջե մուտքագրվող արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ ստացված միջազգային կազմակերպություններից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով			

2.5 Ընթացիկ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ ստացված կառավարման այլ մակարդակներից	340998,7	340998,7	
որից՝			
ա) Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ	336997,7	336997,7	
բ) Պետական բյուջեից տրամադրվող այլ դոտացիաներ այդ թվում՝			
բա) Համայնքի բյուջեի եկամուտները նվազեցնող՝ ՀՀ օրենքների կիրարկման արդյունքում համայնքի բյուջեի եկամուտների կորուստների պետության կողմից փոխհատուցվող գումարներ			
բբ) այլ դոտացիաներ			
գ) Պետական բյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)	4001,0	4001,0	
դ) ՀՀ այլ համայնքների բյուջեներից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ որից՝			
երևան քաղաքի համաքաղաքային նշանակության ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ձևավորված միջոցներից			
2.6 Կապիտալ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ՝ ստացված կառավարման այլ մակարդակներից			
այդ թվում՝			
ա) Պետական բյուջեից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)			
բ) ՀՀ այլ համայնքներից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ որից՝			
երևան քաղաքի համաքաղաքային նշանակության ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ձևավորված միջոցներից			
3. ԱՅԼ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ	34801,3	34801,3	39945,0
այդ թվում՝			
3.1 Գույքի վարձակալությունից եկամուտներ	20000,0	20000,0	
այդ թվում՝			
Համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	4000,0	4000,0	
Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետական սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	10000,0	10000,0	
Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետության և համայնքի սեփականությանը պատկանող հողամասերի կառուցապատման իրավունքի դիմաց գանձվող վարձավճարներ	3000,0	3000,0	
Այլ գույքի վարձակալությունից մուտքեր	3000,0	3000,0	
3.2 Համայնքի բյուջեի եկամուտներ ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից	5555,0	5555,0	
այդ թվում՝			
Համայնքի սեփականություն հանդիսացող, այդ թվում՝ տիրագուրկ, համայնքին որպես սեփականություն անցած ապրանքների (բացառությամբ հիմնական միջոց, ոչ նյութական կամ բարձրարժեք ակտիվ հանդիսացող, ինչպես նաև համայնքի պահուստներում պահվող ապրանքանյութական արժեքների) վաճառքից մուտքեր			
Պետության կողմից տեղական ինքնակառավարման մարմիններին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ծախսերի ֆինանսավորման համար պետական բյուջեից ստացվող միջոցներ	5555,0	5555,0	
3.3 Վարչական գանձումներ	8800,0	8800,0	
այդ թվում՝			
Տեղական վճարներ			
Համայնքի վարչական տարածքում ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների օրինականացման համար վճարներ	8000,0	8000,0	

Օրենքով սահմանված դեպքերում համայնքային հիմնարկների կողմից առանց տեղական տուրքի գանձման մատուցվող ծառայությունների կամ կատարվող գործողությունների դիմաց ստացվող (գանձվող) վճարներ	800,0	800,0	
3.4 Մուտքեր տույժերից, տուգանքներից	446,3	446,3	
այդ թվում՝			
Վարչական իրավախախտումների համար տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից պատասխանատվության միջոցների կիրառումից եկամուտներ	446,3	446,3	
Մուտքեր համայնքի բյուջեի նկատմամբ ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների չկատարման դիմաց գանձվող տույժերից			
3.5 Ընթացիկ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ			
այդ թվում՝			
Ֆիզիկական անձանց և կազմակերպությունների նվիրաբերությունից համայնքին, վերջինիս ենթակա բյուջետային հիմնարկների տնօրինմանն անցած գույքի (հիմնական միջոց կամ ոչ նյութական ակտիվ չհանդիսացող) իրացումից և դրամական միջոցներից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման համար համայնքի բյուջե ստացված նուտքեր՝ տրամադրված արտաքին աղբյուրներից			X
Ֆիզիկական անձանց և կազմակերպությունների նվիրաբերությունից համայնքին, վերջինիս ենթակա բյուջետային հիմնարկների տնօրինմանն անցած գույքի (հիմնական միջոց կամ ոչ նյութական ակտիվ չհանդիսացող) իրացումից և դրամական միջոցներից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման համար համայնքի բյուջե ստացված նուտքեր՝ տրամադրված ներքին աղբյուրներից			X
3.6 Այլ եկամուտներ			39945,0
այդ թվում՝			
Համայնքի գույքին պատճառած վնասների փոխհատուցումից մուտքեր	X	X	
Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումներից մուտքեր	X	X	39945,0
Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված՝ համայնքի բյուջեի մուտքագրման ենթակա այլ եկամուտներ			

ՀԱՄԱՅՆՔԻ 2017Թ. ԲՅՈՒՋԵԻ ԾԱԽՍԵՐ

5	Ընդամենը	այդ թվում՝	
		վարչական բյուջե	ֆոնդային բյուջե
6	7	8	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾԱԽՍԵՐ	483800,0	483800,0	39945,0
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒՅԹԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	112155,0	107155,0	5000,0
այդ թվում՝			
<i>Օրենսդիր և գործադիր մարմիններ, պետական կառավարում, ֆինանսական և հարկաբյուջետային հարաբերություններ, արտաքին հարաբերություններ</i>	99669,0	98600,0	1069,0
որից՝			
Օրենսդիր և գործադիր մարմիններ, պետական կառավարում	99669,0	98600,0	1069,0
Ֆինանսական և հարկաբյուջետային հարաբերություններ			
Արտաքին հարաբերություններ			
<i>Արտաքին տնտեսական օգնություն</i>			
որից՝			
Արտաքին տնտեսական աջակցություն			
Միջազգային կազմակերպությունների միջոցով տրամադրվող տնտեսական օգնություն			
<i>Ընդհանուր բնույթի ծառայություններ</i>	5555,0	5555,0	
որից՝			
Աշխատակազմի /կադրերի/ գծով ընդհանուր բնույթի ծառայություններ			
Ծրագրման և վիճակագրական ընդհանուր ծառայություններ			
Ընդհանուր բնույթի այլ ծառայություններ	5555,0	5555,0	
<i>Ընդհանուր բնույթի հետազոտական աշխատանք</i>			
որից՝			
Ընդհանուր բնույթի հետազոտական աշխատանք			
<i>Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ</i>			
որից՝			
Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ			
<i>Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ (այլ դասերին չպատկանող)</i>	6931,0	3000,0	3931,0
որից՝			
Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ (այլ դասերին չպատկանող)	6931,0	3000,0	3931,0
<i>Պետական պարտքի գծով գործառնություններ</i>			
որից՝			
ՀԱՍԱՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳ, ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ և ՂԱՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ			
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	34945,0		34945,0
այդ թվում՝			
<i>Ընդհանուր բնույթի տնտեսական, առևտրային և աշխատանքի գծով հարաբերություններ</i>			
որից՝			

Ընդհանուր բնույթի տնտեսական և առևտրային հարաբերություններ			
Աշխատանքի հետ կապված ընդհանուր բնույթի հարաբերություններ			
Գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն, ձկնորսություն և որսորդություն			
որից՝			
Գյուղատնտեսություն			
Վառելիքի այլ տեսակներ			
Էլեկտրաէներգիա			
Ոչ էլեկտրական էներգիա			
Լեռնարդյունահանում, արդյունաբերություն և շինարարություն			
որից՝			
Հանքային ռեսուրսների արդյունահանում, բացառությամբ բնական վառելիքի			
Արդյունաբերություն			
Շինարարություն			
Տրանսպորտ	145000,0		145000,0
որից՝			
Ճանապարհային տրանսպորտ	145000,0		145000,0
Զրային տրանսպորտ			
Տնտեսական հարաբերությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ			
Տրանսպորտի գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ			
Կապի գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ			
Այլ բնագավառների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ			
Տնտեսական հարաբերություններ (այլ դասերին չպատկանող)	-110055,0		-110055,0
որից՝			
Տնտեսական հարաբերություններ /հատված 3,տող 6000/	-110055,0		-110055,0
ՇՐՋԱՎԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	50800,0	50800,0	
այդ թվում՝			
Աղբահանում	50000,0	50000,0	
որից՝			
Աղբահանում	50000,0	50000,0	
Կեղտաջրերի հեռացում			
որից՝			
Կեղտաջրերի հեռացում			
Շրջակա միջավայրի աղտոտման դեմ պայքար			
որից՝			
Շրջակա միջավայրի աղտոտման դեմ պայքար			
Կենսաբազմազանության և բնության պաշտպանություն			
որից՝			
Կենսաբազմազանության և բնության պաշտպանություն			
Շրջակա միջավայրի պաշտպանության գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ			
որից՝			
Շրջակա միջավայրի պաշտպանության գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ			

<i>Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն (այլ դասերին չպատկանող)</i>	800,0	800,0	
որից՝			
Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն (այլ դասերին չպատկանող)	800,0	800,0	
ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿՈՍՄԵՍԱԼ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ			
այդ թվում՝			
<i>Բնակարանային շինարարություն /բնակարանային տնտեսության հիմնանորոգում/, որից</i>			
Բնակարանային շինարարություն / բնակարանային տնտեսության հիմնանորոգում/			
<i>Համայնքային զարգացում</i>			
Համայնքային զարգացում			
<i>Ջրամատակարարում</i>			
որից՝			
Ջրամատակարարում			
<i>Փողոցների լուսավորում</i>			
որից՝			
Փողոցների լուսավորում			
<i>Բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ</i>			
որից՝			
Բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայությունների գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ			
<i>Բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայություններ (այլ դասերին չպատկանող)</i>			
որից՝			
Բնակարանային շինարարության և կոմունալ ծառայություններ (այլ դասերին չպատկանող)			
ԱՌՈՂՋԱՊԱՅՈՒԹՅՈՒՆ			
ՀԱՆԳԻՍՏ, ՄՇԱԿՈՒՅԹ ԵՎ ԿՐՈՆ	36100,0	36100,0	
այդ թվում՝			
<i>Հանգստի և սպորտի ծառայություններ</i>			
որից՝			
Հանգստի և սպորտի ծառայություններ			
<i>Մշակութային ծառայություններ</i>	33300,0	33300,0	
որից՝			
Գրադարաններ	14000,0	14000,0	
Թանգարաններ և ցուցասրահներ			
Մշակույթի տներ, ակումբներ, կենտրոններ	16500,0	16500,0	
Այլ մշակութային կազմակերպություններ	2800,0	2800,0	
Արվեստ			
Կինեմատոգրաֆիա			
Հուշարձանների և մշակութային արժեքների վերականգնում և պահպանում			
<i>Ռադիո և հեռուստահաղորդումների հեռարձակման և հրատարակչական ծառայություններ</i>	2800,0	2800,0	
որից՝			
Հեռուստառադիոհաղորդումներ	1600,0	1600,0	

Հրատարակչություններ, խմբագրություններ	1200,0	1200,0	
Տեղեկատվության ձեռքբերում			
Կրոնական և հասարակական այլ ծառայություններ			
որից՝			
Երիտասարդական ծրագրեր			
Քաղաքական կուսակցություններ, հասարակական կազմակերպություններ, արհմիություններ			
Կրոնական և հասարակական այլ ծառայություններ			
Հանգստի, մշակույթի և կրոնի գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ			
որից՝			
Հանգստի, մշակույթի և կրոնի գծով հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ			
Հանգիստ, մշակույթ և կրոն (այլ դասերին չպատկանող)			
որից՝			
Հանգիստ, մշակույթ և կրոն (այլ դասերին չպատկանող)			
ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ	244800,0	244800,0	
այդ թվում՝			
Նախադպրոցական և տարրական ընդհանուր կրթություն			
որից՝			
Նախադպրոցական կրթություն	161000,0	161000,0	
Տարրական ընդհանուր կրթություն			
Միջնակարգ ընդհանուր կրթություն			
որից՝			
Հիմնական ընդհանուր կրթություն			
Միջնակարգ(լրիվ) ընդհանուր կրթություն			
Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթություն			
որից՝			
Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթություն			
Միջին մասնագիտական կրթություն			
Բարձրագույն կրթություն			
որից՝			
Բարձրագույն մասնագիտական կրթություն			
Հետբուհական մասնագիտական կրթություն			
Ըստ մակարդակների չդասակարգվող կրթություն	83800,0	83800,0	
որից՝			
Արտադպրոցական դաստիարակություն	83800,0	83800,0	
Լրացուցիչ կրթություն			
Կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայություններ			
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	5000,0	5000,0	
այդ թվում՝			
Վատառողջություն և անաշխատունակություն			
Հարազատին կորցրած անձինք			
որից՝			
Հարազատին կորցրած անձինք			
Ընտանիքի անդամներ և զավակներ			
որից՝			

<i>Սոցիալական հատուկ արտոնություններ (այլ դասերին չպատկանող)</i>	5000,0	5000,0	
որից՝			
Սոցիալական հատուկ արտոնություններ (այլ դասերին չպատկանող)	5000,0	5000,0	
<i>Սոցիալական պաշտպանության ոլորտում հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ</i>			
որից՝			
Սոցիալական պաշտպանության ոլորտում հետազոտական և նախագծային աշխատանքներ			
որից՝			
<i>Սոցիալական պաշտպանություն (այլ դասերին չպատկանող)</i>			
որից՝			
Սոցիալական պաշտպանություն (այլ դասերին չպատկանող)			
Սոցիալական պաշտպանությանը տրամադրվող օժադակ ծառայություններ (այլ դասերին չպատկանող)			
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆՆԵՐԻՆ ՉՂԱՍՎՈՂ ՊԱՅՈՒՍԱԿՅԻՆ ՖՈՆԴԵՐ	39945,0	39945,0	
այդ թվում՝			
<i>ՀՀ կառավարության և համայնքների պահուստային ֆոնդ</i>	39945,0	39945,0	
որից՝			
ՀՀ համայնքների պահուստային ֆոնդ	39945,0	39945,0	

2.5 Զարգացման խոչընդոտներ և դժվարություններ

Համայնքի բնականոն կյանքի ապահովումը և տնտեսության զարգացումը խոչընդոտող մի շարք խնդիրներ ունեն իրենց պատճառահետևանքային կապը, որի պատճառով էլ շատ ծրագրեր և ձեռնարկներ չեն ստանում լուծում կամ կյանքի չեն կոչվում:

Հիմնական խնդիրներ	պատճառ	հետևանք
Գործարար միջավայրի բարելավում և ձեռնարկատիրության խթանում	<p>օրենսդրական դաշտ</p> <p>համախմբվածության պակաս</p> <p>շուկայի թափանցիկություն</p> <p>գործարար հմտությունների և գիտելիքների պակաս</p> <p>իրազեկման պակաս</p> <p>ներդրումային ծրագրերի ֆինանսական դժվարություններ</p> <p>վարկերի բարձր տոկոսադրույքներ</p>	<p>տնտեսությունը զարգացած չէ</p> <p>արտադրական ձեռնարկությունների սակավություն</p> <p>գնաձ</p> <p>աշխատատեղերի փոքր թվաքանակ</p>
Համայնքի գույքի կառավարում	<p>տեղեկատվության պակաս</p> <p>կառավարչական հմտությունների պակաս</p>	<p>արդյունավետության բացակայություն</p>
Նախադպրոցական արտադպրոցական կազմակերպում կրթություն և դաստիարակության	<p>շենքային պայմաններ</p> <p>աշխատակիցների աշխատավարձի ցածր դրույքաչափեր, անվճարունակություն</p> <p>ոլորտի նկատմամբ ոչ պրոֆեսիոնալ մոտեցում</p>	<p>երեխաների ներգրավվածության պակաս</p> <p>արտադպրոցական խմբակների թվաքանակի պակաս</p> <p>գույքի պակաս</p> <p>հետաքրքրության բացակայություն</p>
Ակտիվ մշակութային և մարզական կյանքի կազմակերպում՝ երիտասարդության ներգրավմամբ	<p>տարածքների, տեխնիկա-սարքավորումների բացակայություն</p> <p>ծրագրերի պակաս</p> <p>ֆինանսական ռեսուրսների բացակայություն</p> <p>մոտիվացիայի պակաս</p>	<p>համաքաղաքային մարզամշակութային միջոցառումների պակաս</p> <p>անտարբերություն, պասիվություն, ներգրավվածության պակաս, կրկնություններ</p>

<p>Համայնքի բնակչության սոցիալական պաշտպանություն</p>	<p>սոցիալական ծրագրերի միօրինակություն և պակաս, ոչ ճիշտ հասցեականություն</p> <p>իրազեկության պակաս</p>	<p>աղքատության աճ արտագաղթ</p> <p>սոցիալական լարվածության աճ</p> <p>ամուսնալուծությունների թվի աճ, ծնելիության պակաս</p>
<p>Ֆիզիկական կուլտուրայի և առողջ ապրելակերպի խրախուսում</p>	<p>կազմակերպչական աշխատանքների պակաս,</p> <p>առողջ ապրելակերպի խրախուսման մեխանիզմների բացակայություն</p> <p>ուլորտի նկատմամբ դրական վերաբերմունքի պակաս, անուշադրություն</p> <p>ոչ նպատակային աշխատանք</p>	<p>ուլորտի կարևորության չգիտակցում</p> <p>երիտասարդների շրջանում հիվանդությունների աճ</p> <p>ոչ նպատակային և ձևական միջոցառումների իրականացում</p>
<p>Համայնքում բնակարանային շինարարության խթանում</p>	<p>ֆինանսների և համապատասխան տարածքների բացակայություն, ոչ արդյունավետ աշխատանք համապատասխան կառույցների հետ, պահանջատիրության պակաս</p>	<p>ուրբանիզացիայի աճ</p> <p>բնակչության թվի նվազում, նորաստեղծ ընտանիքների թվի անկում, ծնելիության թվի նվազում</p> <p>վարձակալական բնակարանների պահանջարկի մեծացում</p>
<p>Համայնքի բնակավայրերի կառուցապատում, բարեկարգում և կանաչապատում, աղբահանություն և սանիտարական մաքրում, կոմունալ տնտեսության աշխատանքների ապահովում, համայնքային գերեզմանատների պահպանում և գործունեության ապահովում</p>	<p>ներդրումային ծրագրերի, տեխնիկայի, ոլորտային մասնագետների պակաս</p> <p>մտածելակերպ, համապատասխան տարածքների բացակայություն</p> <p>սրտացավության բացակայություն, անպատասխանատվություն</p> <p>առկա ռեսուրսների ոչ ռացիոնալ օգտագործում</p> <p>գործող կարգերի չկիրառում</p> <p>աջակցության պակաս</p>	<p>անբարեկարգ, կեղտոտ տարածքներ, կանաչապատ տարածքների պակաս</p> <p>աշխատանքների անարդյունավետություն</p> <p>անտարբերություն</p>
<p>Համայնքի հասարակական տրանսպորտի աշխատանքի կազմակերպում, համայնքային ճանապարհային ենթակառուցվածքների պահպանում և շահագործում</p>	<p>մասնագիտացված օդակի ոչ լիարժեք աշխատանք</p> <p>համայնքային կարիքների</p>	<p>երթուղիների պակաս</p> <p>բնակչության դժգոհության աճ</p>

	<p>ոչ ճիշտ գնահատում</p> <p>տրանսպորտային միջոցների բացակայություն</p> <p>ֆինանսական միջոցների բացակայություն</p> <p>ոչ ճիշտ պլանավորում</p>	<p>անբարեկարգ ճանապարհներ</p> <p>երթևեկության դժվարացում</p> <p>մարդկանց հոսքի պակասում</p>
<p>Պետության պաշտպանության իրականացման աջակցում</p>	<p>ոլորտի նկատմամբ տեղեկատվության պակաս</p> <p>մասնագիտական հմտությունների պակաս</p>	<p>խնդիրների կատարման ոչ լիարժեքություն</p>
<p>Աղետների ռիսկերի նվազեցման և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության ու քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացում</p>	<p>ոչ ճիշտ պլանավորում իրազեկման պակաս</p> <p>խնդրի կարևորության չգիտակցում</p> <p>համագործակցության բացակայություն</p> <p>միջոցառումների ձևական բնույթ</p>	<p>բնակչության անպաշտպան վիճակ</p> <p>ծրագրերի թերակատարում</p>
<p>Համայնքում շրջակա միջավայրի պահպանություն</p>	<p>տեղեկատվության ոչ լիարժեքություն</p> <p>խնդրի կարևորության չգիտակցում</p> <p>անտարբերություն</p> <p>համալիր ծրագրերի բացակայություն</p> <p>համապատասխան կառույցների միջև համագործակցության բացակայություն</p>	<p>շրջակա միջավայրի նկատմամբ անտարբեր վիճակ</p> <p>համապատասխան ծրագրերի բացակայություն</p> <p>ոչ ճիշտ մշակույթի ձևավորում</p>
<p>Զբոսաշրջության զարգացման խթանում</p>	<p>ենթակառուցվածքների պակաս</p> <p>մոտիվացիայի պակաս</p> <p>ոչ նպատակային ծրագրեր</p> <p>ժամանցի վայրերի բացակայություն</p> <p>ցուցանակների տեղեկատվական վահանակների բացակայություն</p> <p>ոլորտային կառույցների միջև ոչ արդյունավետ համագործակցություն</p>	<p>համայնքի գերակա ուղղություն հոչակված զբոսաշրջային ոլորտում հիմնախնդիրների կուտակում</p> <p>մասնակի, ոչ լիարժեք ծրագրերի իրականացում</p> <p>զբոսաշրջիկների թվի աճի դանդաղ տեմպեր</p> <p>ոլորտային ծրագրերի ոչ ամբողջական մշակում</p> <p>խնդրի կարևորության չգիտակցում</p> <p>համայնքի տնտեսության</p>

	<p>ոչ ճիշտ պլանավորում</p> <p>տեղեկատվական աշխատանքների ոչ լիարժեք կազմակերպում</p> <p>տուրիստական ծառայությունների պակաս</p> <p>համապատասխան կադրերի բացակայություն</p>	<p>աճի դանդաղում</p>
<p>Համայնքի երիտասարդության խնդիրների լուծմանն ուղղված ծրագրերի և միջոցառումների կազմակերպում</p>	<p>նախաձեռնությունների պակաս, ոչ ճիշտ համագործակցություն</p> <p>իրազեկման պակաս</p> <p>համապատասխան կառույցների աշխատանքի ոչ արդյունավետություն</p> <p>համայնքային բյուջեում խնդրի վերաբերյալ ֆինանսական միջոցների առկայության բացակայություն</p>	<p>երիտասարդների հոսք դեպի մայրաքաղաք, մասնակի խնդիրների լուծում</p> <p>անտարբերություն</p> <p>հարմարվելու քաղաքականություն</p> <p>աշխատատեղերի բացակայություն</p> <p>նորարական գաղափարների հետընթաց</p>
<p>Համայնքում ծնելիության և բազմազավակության խթանում</p>	<p>սոցիալական առկա վիճակ</p> <p>բնակարանային պայմաններ</p> <p>արտագաղթ</p> <p>ապագայի նկատմամբ անվստահություն</p> <p>խրախուսող և նպատակային ծրագրերի բացակայություն</p>	<p>բնակչության թվի նվազում, բնակչության «ծերացում» մանկապարտեզների, դպրոցների թերբեռնվածություն</p>
<p>Բնակչության առողջության պահպանման և բարելավման ծրագրերի իրականացում, արդյունավետ և մատչելի բժշկական սպասարկման պայմանների ստեղծում</p>	<p>տեղեկատվության պակաս</p> <p>համակարգային խնդիրների բաց</p> <p>բնակչության մտածելակերպ</p> <p>կանխարգելող ծրագրերի ձևական բնույթ</p> <p>անվստահություն ոլորտի նկատմամբ</p> <p>առողջ ապրելակերպ քարոզող ծրագրերի սակավություն</p> <p>Ժամանակակից սարքավորումների</p>	<p>հիվանդությունների ուշ հայտնաբերում</p> <p>հետազոտությունների պակաս</p> <p>հիվանդությունների թվի աճ</p>

<p>Համայնքային հասարակական կյանքին հաշմանդամների մասնակցության խթանում</p>	<p>անհասանելիություն</p> <p>տեղեկատվության պակաս</p> <p>հասարակական կարծրատիպեր, մտածողություն</p> <p>ֆիզիկական անմատչելիություն, տեղաշարժի դժվարություններ</p> <p>ենթակառուցվածքների պակաս</p> <p>արդյունավետ և նպատակային ծրագրերի սակավություն, ոլորտային ՀԿ-ների բացակայություն կամ ոչ արդյունավետ աշխատանք</p>	<p>մեկուսացում միջավայրից</p> <p>ինտեգրման խնդիրների ավելացում</p> <p>ոչ նպատակային և արդյունավետ ծրագրերի իրականացում</p> <p>ոլորտային հիմնախնդիրների կուտակում</p>
<p>Բարեգործության խթանում՝ համայնքում մշակութային, կրթական գիտական, առողջապահական, մարզական, սոցիալական և այլ հաստատությունների հիմնադրման, ֆինանսավորման, ինչպես նաև դրանց ֆինանսական անկախության ապահովման նպատակով</p>	<p>վստահության պակաս</p> <p>իրազեկման պակաս</p> <p>ուղղորդման բացակայություն</p> <p>համայնքային առաջնահերթությունները ներկայացնելու խնդիր</p> <p>բարեգործական կառույցների հետ անարդյունավետ աշխատանք</p>	<p>բարեգործական ծրագրերի պակաս</p> <p>արտաքին կապերի բացակայություն</p> <p>ոչ նպատակային ներդրումներ</p>
<p>Մարդկային ռեսուրսների կառավարում</p>	<p>կադրային ոչ ճիշտ քաղաքականություն</p> <p>աշխատանքային ոչ հստակ հարաբերություններ</p> <p>աշխատավարձերի պակաս</p> <p>աշխատատեղերի սակավություն</p> <p>վերապատրաստման դասընթացների անարդյունավետություն</p> <p>ոլորտի գործիքակազմին չտիրապետում</p> <p>խրախուսման մեխանիզմների ոչ լիրաժեքություն կամ չկիրառում</p>	<p>գործունեության անարդյունավետություն</p> <p>կադրերի ոչ ճիշտ ընտրություն</p> <p>անբավարար արդյունքներ</p> <p>մոտիվացիայի պակաս</p> <p>կադրային հոսք</p> <p>պատասխանատվության պակաս</p>

<p>Համայնքի բնակչության սոցիալական պաշտպանություն</p>	<p>գործազրկություն բազմազավակ ընտանիքների կարիքներ ցածր կենսամակարդակ աշխատատեղերի պակաս</p>	<p>աղքատ հասարակություն ֆինանսական օժանդակության ավելացում զարգացման տեմպերի ոչ բավարար մակարդակ արտագաղթ ուրբանիզացիա</p>
---	--	--

2.6 Համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի, հնարավորությունների և սպառնալիքների /ՈՒԹՀՍ/ վերլուծություն

<u>Ուժեղ կողմեր</u>	<u>Թույլ կողմեր</u>	<u>Հնարավորություններ</u>	<u>Սպառնալիքներ</u>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Համայնքի աշխարհագրական դիրք (Մեանա լճի ափին է, միջպետական ճանապարհին կից)։ ✓ Ամենաշատ արևային օրերի քանակ։ ✓ Մտավոր ներուժի առկայություն։ ✓ Ակտիվ երիտասարդներ։ ✓ Առկա են չօգտագործվող արտադրական շենքեր։ ✓ Մեանա լճի ափամերձ տարածք, որը խթանում է զբոսաշրջության զարգացումը։ ✓ Ապակենտրոնացված հարաբերությունների հաջողված օրինակներ։ ✓ Պատմամշակութային հուշարձանների առկայություն։ ✓ Ծառայությունների մատուցման ցանց։ ✓ Ինտերնետ ակումբների առկայություն։ ✓ Բանկերի մասնաճյուղեր։ ✓ Քաղաքում առկա եկեղեցի։ ✓ Առևտրի սրահներ և մարկետներ։ ✓ Ջրամատակարարման համակարգ։ ✓ Համայնքը զագաֆիկացված է։ ✓ Կապի օպերատորների առկայություն։ ✓ Կրթական և բժշկական հաստատությունների առկայություն։ ✓ ՀՈԱԿ-ների առկայություն։ ✓ Հյուրընկալ միջավայր։ ✓ Անվտանգ և ապահով տարածաշրջան։ ✓ Երիտասարդ կամավորներ։ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Գործազրկություն։ ✓ Արտագնա աշխատանք։ ✓ Ուրբանիզացիա։ ✓ Արդյունաբերական ձեռնարկությունների բացակայություն։ ✓ Արտադրական ձեռնարկությունների փոքր թիվ։ ✓ Բնական պայմաններ, (քամի, երկարատև, խստաշունչ ձմեռ)։ ✓ Անապահով ընտանիքներ։ ✓ Ազատ ժամանցի կազմակերպման վայրերի սակավություն։ ✓ Հարկերի հավաքագրման ոչ բարձր տոկոս։ ✓ Անբարեկարգ ճանապարհների առկայություն։ ✓ Բակային հատվածների անբերակարգ վիճակ։ ✓ Կանաչ տարածքների փոքր ծավալ։ ✓ Վթարային շենքերի առկայություն։ ✓ Տանիքների հիմնանորոգման խնդիր։ ✓ Ձեռներեցության ոչ բավարար զարգացվածություն։ ✓ Ֆինանսական ոչ բավարար ռեսուրսներ։ ✓ Հյուրանոցների և հյուրատների բացակայություն քաղաքում։ ✓ Հասարակական զուգարանների բացակայություն։ ✓ Երթևեկության նշանների և ճանաչողական ցուցանակների բացակայություն։ ✓ Ներդրումների ցածր մակարդակ։ ✓ Միջհամայնքային տրանսպորտի թույլ զարգացվածություն։ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Դոնոր կազմակերպությունների և ապակենտրոնացված համագործակցության շրջանակներում քույր քաղաքների կողմից ներդրումներ։ ✓ Կառավարության աջակցման ծրագրեր (ներառյալ՝ պետական բյուջեից տրվող դոտացիաներ և սուբվենցիաներ)։ ✓ Մասնավոր սեկտորի և բարերարների կողմից ներդրումային ծրագրերի իրականացում։ ✓ Երիտասարդների համար բնակարանաշինություն։ ✓ Տրանսվերտների հոսք։ ✓ ՓՄՁ-ների հնարավորություններ ի ընդլայնում։ ✓ Տուրիստական հոսքերի մեծացում, տուրիստական նոր երթուղիների ներդրում, որակյալ մասնագետների ներգրավում։ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Բնակլիմայական պայմաններ։ ✓ Արտագաղթ։ ✓ Ամուսնալուծությունների թվի աճ։ ✓ Գնաձ։ ✓ Աճի ցածր տեմպեր։ ✓ Հարկային դաշտի ազդեցություն։ ✓ Վթարային շենքեր։ ✓ Պատերազմի հնարավոր վտանգ։ ✓ Անկայունություն քաղաքական դաշտում։

3. Նպատակների սահմանում և գործողությունների պլանավորում

3.1 Համայնքի զարգացման տեսլական

Համայնքի 5-ամյա զարգացման ծրագրի իրականացման արդյունքում ակնհայտ են լինելու մի շարք փոփոխություններ՝ համայնքային բազաների հստակություն, բյուջեի 100 տոկոս հավաքագրման ապահովում, ներդրումների աճ, նպատակային և հասցեական ծրագրերի իրականացում, ՏԻՄ-ի կողմից մատուցվող ծառայությունների որակի բարձրացում, ներհամայնքային ենթակառուցվածքների բարելավում, միջհամայնքային համագործակցության խթանում, բնակարանային ֆոնդի պահպանությանը միտված ծրագրերի իրականացում, նախադպրոցական, արտադպրոցական, մարզամշակութային հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում, զբոսաշրջային գործի որակական բարելավում՝ քանակական ցուցանիշների արձանագրմամբ, հիմնական ծառայությունների հասանելիություն ունեցող տնային տնտեսությունների քանակի աճ, աշխատատեղերի ստեղծում, տեղական ռեսուրսների օգտագործման հնարավորությունների հստակեցում, բնակչության կենսամակարդակի բարձրացում, քույր քաղաքներ ցանցի ընդլայնում, նորարական գաղափարների ներդրում:

Ունենալով համայնքի՝ առաջիկա 5 տարվա համար արդեն իսկ մատնանշված տեսլականը՝ հստակեցվելու են նաև զարգացման հիմնական ուղղությունները՝

- ✓ զբոսաշրջության կայուն զարգացում
- ✓ գործարար միջավայրի բարելավում
- ✓ փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացում

Այս ուղղությունների համար զարգացման խթան են դառնալու այն ծրագրերն ու ընթացիկ աշխատանքները, որոնց շնորհիվ գրանցվելու են վերը նշված փոփոխությունները:

Առաջիկա տարիների համար համայնքի համար սահմանվում են կայուն զարգացման հետևյալ ցուցանիշները

Կայուն զարգացման ցուցանիշ	Թիրախային արժեք					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Համայնքի սեփական եկամուտների տարեկան աճ	2.5%	3%	3,5%	4%	4,5%	5%
Համայնքում գրանցված բնակիչների փոփոխությունը	0.5%	0.5%	0.5%	1%	1.5%	2%
Նախադպրոցական հաստատություններում ընդգրկված երեխաների թվաքանակի հարաբերությունը համայնքի նախադպրոցական տարիքի երեխաների ընդհանուր թվի	60.5%	65%	70%	75%	80%	85%
Արտադպրոցական	30.22%	33%	35%	37%	40%	44%

<p>հաստատություններում ընդգրկված երեխաների թվի հարաբերությունը համայնքի դպրոցական տարիքի երեխաների ընդհանուր թվի</p>							
<p>Համայնք այցելած զբոսաշրջիկների թվաքանակի աճ նախորդ տարվա համեմատությամբ</p>	10.2%	15.4%	20.1%	27%	36.5%	48.5%	

3.2 Համայնքի զարգացման անմիջական նպատակներ

1. Գործարար միջավայրի բարելավում և ձեռնարկատիրության խթանում

նպատակներ -

- ✓ խրախուսել գործարար գաղափարներն ու առաջարկներն ապակենտրոնացված համագործակցության շրջանակներում.
- ✓ ստեղծել աջակցման ֆոնդ.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Համայնքի սեփական եկամուտների տարեկան աճ,արտահայտված տոկոսով	2%	2.5%	3%	3,5%	4%	45%	5%
Համայնքի աջակցությամբ գործարար գաղափարների իրականացում	-	-	2	3	5	7	9

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. **Համայնքում և մարզում արտադրվող ապրանքների էքսպո-ցուցահանդեսի անցկացում**

Արդյունք - Արտադրողների, նորարական գաղափարներ ունեցողների համար հնարավորության ընձեռում, որը կդառնա շուկաներ գտնելու, սեփական արտադրանքն ու գաղափարը հանրայնացնելու լավագույն հարթակ: Շփումների, աշխատատեղերի ստեղծման հնարավորություն, արտադրական ծավալների մեծացում: Ներգրավված է շուրջ երեքտասնյակ արտադրող:

2. **«Գործարարության արդի հիմնախնդիրները, ոլորտային մարտահրավերները և հեռանկարները» համաժողովի անցկացում՝ տեղացի գործարարների, շահագրգիռ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների, ապակենտրոնացված համագործակցության գործընկերների մասնակցությամբ**

Արդյունք - Ապակենտրոնացված համագործակցության շրջանակներում գործընկեր համայնքների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ համաժողովը նոր առաջարկների, տեղի և արտերկրի շուկաների ուսումնասիրման, առաջարկի և պահանջարկի գնահատման, ներդրումային ծրագրերի, ներդրումներ կատարելու հնարավորություն է տալու: Համայնքի աջակցությամբ և միջնորդությամբ արտադրողն ու իրացնողը կհանդիպեն միմյանց: Համաժողովի մասնակիցները կստանան ամբողջական տեղեկատվություն տարածաշրջանում գործարարության համար անհրաժեշտ ներդրումների, հետաքրքրություն ներկայացնող ոլորտների վերաբերյալ:

2. Նախադպրոցական կրթություն և արտադպրոցական դաստիարակության կազմակերպում

նպատակներ -

- ✓ բարելավել նախադպրոցական և արտադպրոցական հաստատությունների շենքային պայմանները.
- ✓ նպաստել և խրախուսել հետաքրքրություն ներկայացնող և պահանջարկ վայելող խմբակների գործունեությանը.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Նախադպրոցական հաստատություններում ընդգրկված երեխաների թվաքանակի հարաբերությունը համայնքի նախադպրոցական տարիքի երեխաների ընդհանուր թվին, արտահայտված տոկոսով)	56%	60.5%	65%	70%	75%	80%	85%
Արտադպրոցական հաստատություններում ընդգրկված երեխաների թվի հարաբերությունը համայնքի դպրոցական տարիքի երեխաների ընդհանուր թվին, արտահայտված տոկոսով	27.2%	30.22%	33%	35%	37%	40%	44%
Նախադպրոցական և արտադպրոցական հաստատությունների հիմնանորոգված շենքերի կամ տարածքների թիվը	3	3	7	8	9	10	10

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. «Մևանի թիվ 1 «Բողոք» մանկապարտեզ» ՀՈԱԿ-ի շենքի հիմնանորոգում

Արդյունք - Մանկապարտեզի հիմնանորոգմամբ և կահավորմամբ կստեղծվի հարմարավետ և ապահով միջավայր նախադպրոցական տարիքի երեխաների համար, որտեղ հաճախող երեխաների թիվը կավելանա: Հիմնանորոգման աշխատանքներում կընդգրկվեն տեղացի բանվորներ և մասնագետներ:

2. «Վ. Սարգսյանի անվան երաժշտական դպրոց» ՀՈԱԿ-ի շենքի հիմնանորոգում կամ ամրացում

Արդյունք - Երաժշտական դպրոցի շենքի հիմնանորոգմամբ կամ ամրացմամբ կստեղծվեն անվտանգ, հարմարավետ պայմաններ, կմեծանա դպրոցի արդյունավետ աշխատանքը, կշատանա երեխաների թիվը: Հիմնանորոգման աշխատանքներում կընդգրկվեն տեղացի բանվորներ և մասնագետներ:

3. Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում ծնողական վարձավճարների զրոյացում (անվճար)

Արդյունք - Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում կավելանա երեխաների հաճախելիությունը, կկենտրոնացվի սննդի մատակարարման գործընթացը, կարձանագրվի ռեսուրսների խնայողություն:

3. Ակտիվ մշակութային և մարզական կյանքի կազմակերպում՝ երիտասարդության ներգրավմամբ

նպատակներ -

- ✓ ապահովել համաքաղաքային միջոցառումների որակական և քանակական բաղադրիչները.
- ✓ վերականգնել բակային կյանքի առօրյայի կազմակերպման լավագույն ավանդույթները՝ ավելացնելով խաղա և մարզահրապարակների թիվը
- ✓ արդիականացնել գրադարանային համակարգը.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Համայնքապետարանի կազմակերպված մշակութային միջոցառումների թիվ	26	33	35	38	41	44	49
Համայնքում գործող մշակութային խմբակների թիվ	30	31	32	33	35	36	37
Մշակութային խմբակներում ընդգրկված երեխաների ու պատանիների թվի հարաբերությունը համայնքի երեխաների ու պատանիների թվին՝ արտահայտված տոկոսով	19.6%	22.1%	25.1%	28.1%	32%	35.5%	41%
Համայնքապետարանի միջոցներով համայնքում կազմակերպված մարզական միջոցառումների թիվ	12	13	15	18	22	24	26
Համայնքային գրադարանի (ներառյալ էլեկտրոնային գրադարանի) առկայություն	+	+	+	+	+	+	+
Համայնքում խաղահրապարակների և մարզահրապարակների թիվ	9	10	11	13	15	16	18

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. «Բազմաֆունկցիոնալ բեմահարթակ»

Արդյունք - Ստեղծված են համապատասխան անհրաժեշտ պայմաններ՝ զարգացնելու մշակութային միջավայրը քաղաքում՝ ներգրավելով և շեշտը դնելով երիտասարդների նախաձեռնության վրա, ավելանալու է միջոցառումների թիվը:

2. Գրադարանային համակարգի վերազինում

Արդյունք - Գրադարանային գործի ժամանակակից պահանջների բավարարում, տեխնիկական վերազինում, որի արդյունքում գրադարանից օգտվողների թվի աճ կգրանցվի, գրադարանը կդառնա մշակութային կենտրոն, կավելանան գործառույթները:

3. Մարզահրապարակների և խաղահրապարակների կառուցում, բարեկարգում և կահավորում /1-ին, 2-րդ, 3-րդ, 4-րդ, 5-րդ, 6-րդ միկրոթաղամասերի, Նալբանդյան փողոց թիվ 26, 45 և 65 շենքերի հարևանությամբ բակային տարածքներ/

Արդյունք - Բակային տարածքները կունենան հարմարավետ մարզահրապարակներ և խաղահրապարակներ, տարիքային բոլոր խմբերի համար կապահովվի ազատ ժամանցի կազմակերպումը, կվերականգնվեն բակային ավանդույթները, կլուծվի երեխաների անվտանգության խնդիրը, կավելանան կանաչ, մաքուր տարածքները:

4. Սևան քաղաքի հայրդաց տան հիմնանորոգում.

Արդյունք - Հիմնանորոգմամբ կլուծվեն մարդաշատ այդ հատվածի, հարակից համայնքների երեխաների ազատ և նպատակային ժամանցի կազմակերպման խնդիրները, կբացվեն նոր աշխատատեղեր, կապահովվի կրթադաստիարակչական բաղադրիչը, ներգրավված են համապատասխան մասնագետներ և խմբավարներ:

4. Ֆիզիկական կուլտուրայի և առողջ ապրելակերպի խրախուսում

նպատակներ -

- ✓ Նպաստել «առողջ ապրելակերպ» մշակույթի ձևավորմանն ու արմատավորված ուղղված միջոցառումների հանրայնացմանը.
- ✓ Ակտիվացնել մարզական խմբակների գործունեությունը, նպաստել դրանց արդյունավետության բարձրացմանը.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Համայնքապետարանի օժանդակությամբ համայնքում գործող մարզական խմբակների թիվ	31	33	33	35	38	40	41
Մարզական խմբակներում ընդգրկված երեխաների ու պատանիների թվի հարաբերությունը համայնքի երեխաների ու պատանիների ընդհանուր թվին, արտահայտված տոկոսով	9.95%	10.5%	12.5%	15%	18%	20%	24%

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. Մարզամշակութային փառատոնների անցկացում

Արդյունք - Ի հայտ կգան ֆիզիկապես աչքի ընկնող երեխաներն ու պատանիները, կակտիվանա քաղաքի մարզամշակութային կյանքը, նպատակային կօգտագործվեն մարզահրապարակներն ու խաղահրապարակները, երեխաների նախասիրությունները կուղղորդվեն, կավելանան միջհամայնքային շփումները: Մասսայականացված են մի շարք մարզաձևեր:

2. Ն. Դագարյանի անվան մարզադպրոցի մարզական գույքի ձեռքբերում

Արդյունք - Ապագա ունեցող և կոմերցիոն հետաքրքրություն ներկայացնող մարզաձևերի գծով խմբակների գործունեության, երեխաների և պատանիների մեջ մարզաշխարհի նկատմամբ հետաքրքրություն արթնացնելու համար մարզադպրոցի մարզագույքի համալրում, որը մարզական խմբակների աշխատանքի արդյունավետության և բարելավման, առաջնությունների անցկացման հնարավորություն է ընձեռում:

5. Համայնքում բնակարանային շինարարության խթանում և բնակարանային ֆոնդի պահպանում

նպատակներ -

- ✓ Նպաստել դեպի համայնք երիտասարդների հոսքին.
- ✓ Աջակցել բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգման աշխատանքներին.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Համայնքապետարանում հաշվառված բնակարանային պայմանների բարելավման կարիք ունեցող ընտանիքների թվի հարաբերությունը համայնքի տնային տնտեսությունների ընդհանուր թվին, արտահայտված տոկոսով							
Հիմնանորոգված տանիքների թիվը	14	14	16	19	22	25	28

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. «Բնակարան երիտասարդ ընտանիքներին» ծրագիր

Արդյունք - կկանխվի արտագաղթը, կնպաստի բնակչության աճին, համայնք վերադարձող երիտասարդների թիվը կավելանա: Համայնքը դառնալով ծրագրի շահառու՝ ոչ միայն նախապատրաստելու է համապատասխան փաստաթղթերը, կատարելու է կազմակերպչական բոլոր հարցերը, այլ նաև տրամադրելու է համապատասխան տարածք կամ կիսակառույց բնակարանաշինության համար:

2. Տանիքաշինություն

Արդյունք - Համայնքի 14 բազմաբնակարան շենքերի պահպանության, հետագա շահագործման խնդիրներից կարևորագույնը լուծված է, որի շնորհիվ բնակիչների համար /մասնավորապես՝ վերջին հարկերում բնակվողների/ կարգավորված է առաջնահերթություններից մեկը:

6. Համայնքի բնակավայրերի կառուցապատում, բարեկարգում և կանաչապատում, աղբահանություն և սանիտարական մաքրում, կոմունալ տնտեսության աշխատանքների ապահովում, համայնքային գերեզմանատների պահպանում և գործունեության ապահովում

նպատակներ -

- ✓ Ավելացնել կանաչապատ տարածքների մակերեսը՝ ապահովելով դրանց մաքրությունն ու ժամանակակից ձևավորումը.
- ✓ Բարելավել կոմունալ տնտեսության տեխնապարկը.
- ✓ Կազմակերպել համայնքային գերեզմանատների պահպանման և գործունեության ուղղված աշխատանքները.
- ✓ Քաղաքաշինական գործունեության իրականացում՝ համաձայն գլխավոր հատակագծի.
- ✓ Շարունակել գիշերային լուսավորության ցանցի ավելացումը.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Համայնքի գլխավոր հատակագծի առկայություն	-	+	+	+	+	+	+
Համայնքում գլխավոր հատակագծին համապատասխան տրված շինարարական թույլտվությունների թվի հարաբերությունը տրված շինարարական թույլտվությունների ընդհանուր թվին, արտահայտված տոկոսով	-	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Համայնքում քաղաքաշինական կանոնադրության առկայություն	-	+	+	+	+	+	+
Համայնքի սանիտարական մաքրման ենթարկվող տարածքի մակերեսի հարաբերությունը համայնքի ընդհանուր տարածքի մակերեսին, արտահայտված տոկոսով	1.1%	1.5%	2%	2.5%	3%	3.8%	4.6%

Համայնքի կանաչ տարածքների և տարեկան աճ, արտահայտված տոկոսով	0.8%	1.1%	1.5%	1.9%	2.3%	2.8%	3.6%
Գերեզմանատների համապատասխանությունը հատակագծին (այսինքն՝ գերեզմանատան հաստատված տարածքից դուրս գերեզմանատեղի չի հատկացվում)	-	+	+	+	+	+	+
Գիշերային լուսավորությամբ ապահովված փողոցների թիվը							

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. Համայնքի կանաչ գոտիների գույքագրում, կանաչապատում և ծառատնկում

Արդյունք - Համայնքում առկա կանաչ գոտիների ընդհանուր տարածքի, դրա տեղակայման ճշտում, կանաչ տարածքների ավելացում, գազոնների մշակում, թփապատում, բնապահպանական խնդիրների լուծում:

2. «Սևան համայնքի կոմունալ սպասարկում և բարեկարգում» ՀՈԱԿ-ի տեխնապարկի վերազինում «Կոտայքի մարզի և Սևան քաղաքի կոշտ թափոնների կառավարում» ծրագրի շրջանակներում

Արդյունք - Նոր աղբավայրի շահագործում, մաքրության ծառայությունների դիմաց վճարների հավաքագրման նոր մեխանիզմներ, նոր և ժամանակակից տեխնիկայի, մասնագիտացված սարքավորումների տրամադրում, աղբահանության ոլորտում լուրջ ձեռքբերումներ՝ և տեխնիկապես, և աշխատանքների որակական բարելավման առումներով:

3. «Գիշերային լուսավորության ցանցի շահագործում»

Արդյունք - Համայնքների փողոցների զգալի մասն ունի գիշերային լուսավորություն, լուծված են երեկոյան ժամերին անվտանգության, մարդկանց երթևեկության, տրանսպորտային միջոցների գործարկման, տեղաշարժի խնդիրները: Համայնքը երեկոյան ժամերին դարձել է աշխույժ և մարդաշատ, նպատակային են օգտագործվում նաև բակային տարածքները:

4. Պրահա-Վինոր այգու կառուցում և բարեկարգում

Քաղաքի այդ հատվածում ազատ ժամանցի վայր չկա, և այս այգին դառնալու է միջոցառումների և հանգստի կազմակերպման լավագույն վայր և տեղացիներին, և զբոսաշրջիկների համար: Միաժամանակ լուծվելու են այդ հատվածի կանաչապատման, ծառատնկման հարցերը, բնապահպանական որոշ խնդիրներ:

5.Գագարին գյուղի ջրահեռացման ցանցի և ջրամբարի բաշխիչ ցանցի կառուցում, բարելավում

Կրճատված են ջրակորուստները ապահովված է ջրամատակարարման անընդմեջությանը, լուծված են առողջապահական և շրջակա միջավայրի հետ կապված մի շարք հարցեր:

6. Սևան քաղաքի ջրահեռացման համակարգի բարելավում

Բարելավված է քաղաքի ջրահեռացման ցանցի աշխատանքը՝ միաժամանակ լուծելով նաև բնապահպանական և հակահամաճարակային մի շարք խնդիրներ:

7. Համայնքի հասարակական տրանսպորտի աշխատանքի կազմակերպում, համայնքային ճանապարհների, ճանապարհային ենթակառուցվածքների պահպանում և շահագործում

նպատակներ -

- ✓ Նպաստել քաղաքի անվտանգ երթևեկության կազմակերպմանը, ապահով տեղաշարժին.
- ✓ Բարեկարգել ներհամայնքային ճանապարհներն ու փողոցները՝ պահպանելով քաղաքաշինական չափորոշիչները.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Համայնքում կահավորված ավտոբուսային կանգառների հարաբերությունը ավտոբուսային կանգառների ընդհանուր թվին	45%	55%	60%	70%	80%	90%	100%
Համայնքային ենթակայության ճանապարհներին տեղադրված ճանապարհային նշանների թվի հարաբերությունն անհրաժեշտ ճանապարհային նշաններին, արտահայտված տոկոսով	2%	5%	8%	12%	16%	20%	25%
Համայնքի ենթակայության տակ գտնվող ճանապարհների ամեն տարի ասֆալտապատած հատվածի երկարության հարաբերությունը համայնքի ենթակայության տակ գտնվող ճանապարհների երկարությանը, արտահայտված տոկոսով	20%	5%	8%	11%	14%	17%	24%

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. Սարգիս Սևանեցի, Նալբանդյան, Գրիբոյեդով, Մյասնիկյան, Չարենց փողոցների հիմնանորոգում

Արդյունք - Հիմնանորոգված ևս հինգ փողոցների առկայություն՝ ճանապարհային նշանների տեղադրմամբ: Լուծված են բարեկարգման աշխատանքները, իրականացված անվտանգ երթևեկության պահպանումը:

2. Սևան համայնքի Ցամաքաբերդ, Գոմաձոր թաղամասերը Սևան քաղաքին կապող ճանապարհի հիմնանորոգում, բարեկարգում

Արդյունք - Համայնքի երկու թաղամասերը քաղաքին կապող ճանապարհները հիմնանորոգված են, անվտանգ երթևեկության համար՝ ապահովված համապատասխան ենթակառուցվածքներով և ճանապարհային նշաններով: Դարձել է դյուրին թաղամասերի և քաղաքի միջև տեղաշարժը, ավելացել է մարդկանց և ավտոմեքենաների հոսքը:

8. Համայնքում շրջակա միջավայրի պահպանություն

նպատակներ -

- ✓ Խրախուսել և մասնակցել էներգախնայողությանն ուղղված ձեռնարկների իրականացմանը.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Համայնքում էներգախնայող լամպերով լուսավորվող տարածքի հարաբերությունը ընդհանուր լուսավորվող տարածքին, արտահայտված տոկոսով	-	10%	14%	19%	26%	31%	38%

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. «Քաղաքային կանաչ լուսավորություն»

Արդյունք - Սևան քաղաքի արտաքին լուսավորության համակարգում էներգաարդյունավետ տեխնոլոգիաների ներդրման համար համապատասխան ֆինանսավորում ապահովելու նպատակով ստեղծվել է վերականգնվող ֆոնդ /բացված է արտաբյուջետային հաշիվ/:

Կազմակերպվել է ուսուցում նոր լուսատուներ տեղադրող պատասխանատու անձնակազմի համար:

9. Զբոսաշրջության զարգացման խթանում

նպատակներ -

- ✓ Նպաստել համայնքի և տարածաշրջանի ներկայանալի դառնալուն, զբոսաշրջային հետաքրքրություն ներկայացնելուն.
- ✓ Նախաձեռնել, խրախուսել և մասնակցել զբոսաշրջային համալիրի կառուցման աշխատանքներին.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Համայնք այցելած զբոսաշրջիկների թվաքանակի աճ նախորդ տարվա համեմատությամբ	7.6%	10.2%	15.4%	20.1%	27%	36.5%	48.5%

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. «Քաղաքը՝ ցուցանակներով» -

Արդյունք - Քաղաքը դարձել է գրավիչ և հարմարավետ տուրիստների համար, որի շնորհիվ առավել դյուրին է քաղաքում տեղաշարժվելը, մարդկանց հոսքը դեպի տեսարժան կամ այցելության արժանի վայրեր

2. Զբոսաշրջային տեղեկատվական գրասենյակի գործունեության բարելավում

Արդյունք - Քաղաքում առկա է զբոսաշրջային տեղեկատվական գրասենյակ, թերակղզում՝ զբոսաշրջային շարժական տեղեկատվական գրասենյակ, որոնց գործունեության արդյունքում ավելացել է զբոսաշրջիկների հոսքը:

3. Սևանը ներկայացնող տեսանյութերի, ֆիլմաշարի նկարահանում, տեղեկատվական և ճանաչողական գրքույկների, բրոշյուրների տպագրություն

Արդյունք - Քաղաքը զբոսաշրջային գործի բարեփոխման ճանապարհին ունի տեղեկատվական հարուստ, ներկայանալի և անհրաժեշտ բազա, որը նպաստում է տուրիստական գործակալությունների հետ արդյունավետ աշխատանքի կազմակերպմանը, ամբողջական ինֆորմացիայի փոխանակմանը, զբոսաշրջային հոսքերը մեծացնելուն: Աշխատանքների կատարմանը ներգրավվել են երիտասարդ ռեժիսորներ և սցենարիստներ:

10. Համայնքի երիտասարդության խնդիրների լուծմանն ուղղված ծրագրերի և միջոցառումների կազմակերպում

նպատակներ -

- ✓ Հիմնանորոգել և կահավորել կոնֆերենս-դահլիճ.
- ✓ Իրականացնել համայնքային միջոցառումներ, որոնց առանցքում երիտասարդներին վերաբերող խնդիրներն են.
- ✓ Նպաստել միջազգային ծրագրերում սևանցի երիտասարդների ներգրավմանը.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Համայնքի միջոցներով կազմակերպված ծրագրերի և միջոցառումների քանակ	16	21	26	32	38	44	50
Միջազգային ծրագրերում երիտասարդների ներգրավվածության թիվը	5	5	7	10	15	18	24

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի «Ուսումնառող քաղաքներ» ցանց

Արդյունք - Իրականացված է ուսումնառության գործընթացի կայուն զարգացումը, որի հիմքում լավագույն փորձի փոխանակումն է՝ միջազգային հարթակի ստեղծմամբ: Ծրագրի ընթացքում իրականացվել են ուսումնառության տարբեր բաղադրիչներին միտված դասընթացներ, սեմինարներ, որոնց շնորհիվ համայնքն ունի կրթության ոլորտում նորարական նոր ծրագրեր՝ ներառական կրթությունից մինչև հեռահար ուսուցում:

Համայնքի աշակերտությունն ու երիտասարդությունը ներգրավված է ծրագրում:

2. Կոնֆերենս-դահլիճի հիմնանորոգում և կահավորում

Արդյունք - Առկա է համայնքապետարանի և համաքաղաքային միջոցառումների՝ հանրային քննարկումների, հանդիպումների, ասուլիսների, կոնֆերանսների, ֆորումների անցկացման համար հիմնանորոգված, կահավորված տարածք: Աշխուժացել և առավել հաճախակի են դարձել կազմակերպվող միջոցառումները: Դահլիճը տրվում է նաև վարձակալությամբ, որը համայնքի համար եկամտի լրացուցիչ աղբյուր է:

3. Ապակենտրոնացված համագործակցության շրջանակներում երիտասարդների փոխանակում

Արդյունք - Սևանի և քույր քաղաքների միջև ստորագրված Հուշագրի ուղղություններից մեկը՝ երիտասարդների փոխանակումը, լիովին արդարացված է և նպատակային: Փոխայցելությունների արդյունքում ձևավորվում է նոր մշակույթ, իրականացվում են բազմաթիվ նախաձեռնություններ, երիտասարդների համար ուսումը շարունակելու նոր հեռանկարներ են ուրվագծվում:

11. Համայնքային հասարակական կյանքին հաշմանդամների մասնակցության խթանում

նպատակներ -

- ✓ Աջակցել համայնքում գործող սոցիալական ձեռնարկությունների գործունեությանը և ստեղծմանը.
- ✓ Ապահովել այն միջոցառումների քանակական և որակական կողմը, որոնք խրախուսում են հաշմանդամություն ունեցող անձանց մասնակցությունը, և դերակատարումը.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Համայնքային կյանքում կազմակերպվող միջոցառումներ, որոնց մասնակցել են հաշմանդամություն ունեցող անձիք (որպես ընդհանուր միջոցառումների թվաքանակի տոկոս)	7%	9%	12%	16%	20%	25%	29%

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. Աջակցություն սոցիալական ձեռնարկատիրությանը

Արդյունք - Սևանում գործում է «Երկնային մանանա» սոցիալական ձեռնարկությունը, որն աշխատանքով է ապահով համայնքային խնդիրներ ունեցող անձանց՝ ինտեգրելով հասարակությանը, ապահովելով նրանց կայուն եկամուտը: Համայնքն իր աջակցությամբ ապահովում է սոցիալական ձեռնարկության աշխատանքների շարունակականությունը, նոր գործընկերներ և բարերարներ է ներգրավում գործընթացում՝ ընձեռելով նոր աշխատատեղերի ստեղծման, արտադրական հզորությունների ավելացման հնարավորություն:

12. Բարեգործության խթանում՝ համայնքում մշակութային, կրթական, գիտական, առողջապահական, մարզական, սոցիալական և այլ հաստատությունների հիմնադրման, ֆինանսավորման, ինչպես նաև դրանց ֆինանսական անկախության ապահովման նպատակով

նպատակներ -

- ✓ Մասնակցել բարեգործական ուղղվածություն ունեցող ծրագրերին նոր գործընկերներ ձեռք բերելու համար՝ խրախուսելով բարեգործական նախաձեռնությունները.
- ✓ Ապահովել բարերարների և շահագրգիռ անձանց ներգրավվածությունը համայնքային առաջնահերթ խնդիրների լուծմանը.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Բարեգործական ուղղվածություն ունեցող ակցիաներ և նախաձեռնություններ	2	2	3	5	7	9	10

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. Բարեգործական համերգների, ճաշկերույթի և ներկայացումների կազմակերպում

Արդյունք - Կազմակերպվում են բարեգործական ճաշկերույթներ, տոնավաճառներ, համերգներ, որոնց ընթացքում հանգանակված գումարը օգտագործվում են համայնքային առաջնահերթությունների լուծման համար, միաժամանակ բարեսիրական նոր ծրագրերի իրականացման համար ձեռք են բերվում գործընկերներ /անհատ և կազմակերպություն/:

13. Համայնքի բնակչության սոցիալական պաշտպանություն

նպատակներ -

✓ Իրականացնել սոցիալական խնդիրների մեղմացման քաղաքականություն.

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Սոցիալական պաշտպանությանը ուղղված ֆինանսական միջոցների հատկացում	16մլն.	17.5մլն.	5մլն.	7մլն.	9մլն.	10մլն.	12մլն.

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. Հասցեական սոցիալական օժանդակություն

Արդյունք - Համայնքի խոցելի խմբերին՝ տարեցներ, բազմազավակ ընտանիքներ, գործազուրկներ, մեկից ավելի ուսանողներ ունեցող, կերակրողին կորցրած, Հայրենական Մեծ պատերազմի վետերանների, Արցախյան հերոսամարտում զոհվածների ընտանիքներ, հատկացվում է ֆինանսական օգնություն, ինչպես նաև՝ խորհրդատվական, օժանդակության մյուս հատվածը համապատասխան կառույցների հետ աշխատանքն է, մարդկանց ուղղորդելը:

2. Համալիր սոցիալական ծառայության կենտրոնի ստեղծում

Արդյունք - Միավորված են 3 սոցիալական ծառայությունները մեկ կենտրոնի կազմում: Համապատասխան տարածքը հիմնանորոգված է, կահավորված և հարմարեցված այցելուների համար: Առավել դյուրին է դարձել սոցիալական հարցերի լուծման շղթան. խնայվում են ժամանակ և ռեսուրսներ:

14. Մարդկային ռեսուրսների կառավարում

նպատակներ -

- ✓ Պլանավորել մարդկային ռեսուրսների առաջարկն ու պահանջարկը.
- ✓ Նպաստել վերապատրաստման դասընթացների արդյունավետությունը՝ ստեղծելով հանարվորություններ աշխատողների զարգացման, մասնագիտական որակների բարձրացման համար

Առանցքային ցուցանիշներ	Թիրախային արժեք						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Վերապատրաստման և մասնագիտական որակավորման դասընթացներին մասնակցած աշխատակիցների թիվը	8	14	20	20	25	28	30

Նախատեսվող ծրագիր /ծրագրեր/

1. ՏԻՄ-ում մարդկային ռեսուրսների կառավարման նոր գործիքների ներդրում

Արդյունք - Տեղական մակարդակում առկա է պատշաճ կառավարում, որի համար ներդրվել է ստանդարտ գործիքակազմի նոր մոտեցում: Բարելավված են պաշտոնի անձնագրերը, կատարված է աշխատանքի կատարողականի գնահատում, ներդրված է գնահատման նոր մոդել: Կիրառվում են պաշտոնի անձնագրեր նաև հայեցողական պաշտոն ունեցող անձանց համար: Աշխատանքները դարձել են առավել համակարգված, արդյունավետ, ռեսուրսների կառավարման գործընթացը բարելավված է:

ՀՀԶԾ ֆինանսավորում (տես կից հավելվածը)

Այս բաժնում նկարագրված է, թե ինչ միջոցներով են ֆինանսավորվելու ՀՀԶԾ-ում ընդգրկված ծրագրերը: Այդ նպատակով կազմված է ՀՀԶԾ ֆինանսավորման ամփոփաթեթը:

Ամփոփաթեթում առանձնացված են հետևյալ աղբյուրները՝

- Համայնքի սեփական եկամուտներ,
- Ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ
- Արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ,
- Բարեգործություն/նվիրատվություն,
- Վարկեր/փոխառություններ,
- Համայնքների խոշորացմանն օժանդակելու նպատակով դոնոր կազմակերպությունների կողմից տրամադրված միջոցներ,
- Այլ աղբյուրներ:

ՀՀԶԾ մոնիթորինգ

Իրականացման փուլում գտնվող ծրագրերը պետք է մոնիթորինգի ենթարկվեն: Մոնիթորինգը կառավարչական գործիք է, որը հնարավորություն է տալիս հսկել ծրագրերի կատարման ընթացքը և անհրաժեշտ փոփոխություններ նախաձեռնել: Մոնիթորինգն իրականացվում է համապատասխան կատարողականի ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկություններ հավաքագրելու և ցուցանիշների փաստացի արժեքները թիրախային արժեքների հետ համեմատելու միջոցով: Համեմատության միջոցով հնարավոր է լինում չափել ծրագրի առաջընթացը, հաջողության աստիճանը, ծրագրով պայմանավորված փոփոխությունները կամ գնահատել ծրագիրն իրականացնողի կատարողականը:

ՀՀԶԾ մոնիթորինգի համար մշակված է մոնիթորինգի պլան, որը սահմանում է մոնիթորինգային ցուցանիշների հավաքագրման հաճախականությունը, աղբյուրն ու մեթոդը: Մոնիթորինգային ցուցանիշների մասին տեղեկություններ պետք է հավաքագրվեն կիսամյակային կամ տարեկան կտրվածքով: Մոնիթորինգի հաշվետվությունը համայնքի ավագանուն պետք է ներկայացվի ամեն տարի, հաշվետու տարվան հաջորդող տարվա առաջին եռամսյակում:

Ծրագրի մոնիթորինգի պլանը լրացվում է համաձայն կից հավելվածի:

Ուղղակի արդյունքների և ռեսուրսների ցուցանիշները և ցուցանիշների թիրախային արժեքները սահմանվում են համայնքի կողմից:

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

Ծրագրի անձնագիր

- ✓ «Բազմաֆունկցիոնալ բեմահարթակ»
- ✓ «Վ. Սարգսյանի անվան երաժշտական դպրոց» ՀՈԱԿ-ի շենքի հիմնանորոգում կամ ամրացում»
- ✓ « Մարզահրապարակների և խաղահրապարակների_կառուցում, բարեկարգում և կահավորում /1-ին, 2-րդ, 3-րդ, 4-րդ, 5-րդ, 6-րդ միկրոթաղամասերի, Նալբանդյան փողոց թիվ 26, 45 և 65 շենքերի հարևանությամբ բակային տարածքներ/»
- ✓ «Գիշերային լուսավորության ցանցի շահագործում»
- ✓ «Պրահա-Վինոբ ալգու կառուցում և բարեկարգում»
- ✓ «Քաղաքը ցուցանակներով»
- ✓ Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում ծնողական վարձավճարների գրոյացում (անվճար)
- ✓ «Սարգիս Սևանեցի, Գրիբոյեդով, Մյասնիկյան, Չարենց, Աբովյան փողոցների հիմնանորոգում »
- ✓ «Գագարին գյուղի ջրահեռացման ցանցի և ջրամբարի բաշխիչ ցանցի կառուցում, բարելավում»
- ✓ «Հասցեական սոցիալական օժանդակություն»

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

« Բազմաֆունկցիոնալ բեմահարթակ »
(Օրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Ակտիվ մշակութային և մարզական կյանքի կազմակերպում՝ երիտասարդության ներգրավմամբ						
Օրագրի անմիջական նպատակ Ստեղծել համապատասխան պայմաններ մշակութային միջավայրի զարգացման համար, ապահովել միջոցառումների որակական և քանակական բաղադրիչը	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Ակտիվ երիտասարդություն	100 ակտիվիստ	120	140	180	200	200
	Տաղանդավոր երիտասարդների ներգրավում	Մոտ 25 արվեստագետ	28	31	34	37	300
Ավանդույթ դարձած ամենամյա միջոցառումներ	8 միջոցառում	10	13	16	18	20 միջոցառում	
Օրագրի միջանկյալ արդյունքներ Միջոցառումների որակի և քանակի, ինչպես նաև համայնքի բնակիչների ներգրավվածության աճ:	1.						
	<i>Ցուցանիշներ</i>	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Բացօթյա միջոցառումների թվի աճ, որակի բարելավում	8 միջոցառում	7 միջոցառում	10	13	16	18 միջոցառում
	2.						
	<i>Ցուցանիշներ</i> Ներգրավված հանդիսատեսի թվի աճ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
	300	350	400	500	600	700	
Օրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1. բեմահարթակի մակետավորում 2. տարածքի ընտրություն 3. մրցույթի հայտարարում 4. համապատասխան պայմանագրի կնքում 5. աշխատանքների կատարման վերահսկողություն 1.2. 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. շնորհանդես 2.2. միջոցառումների անցկացում 2.3 բեմահարթակի վարձակալության համար պայմանագրերի կնքում 2.4 Հարթակների պահեստավորում						

Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 300.000 Կապիտալ ծախսեր՝ 1.125.000 Ընդհանուր բյուջեն՝ 1.425.000
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Մասնագետների ներգրավում
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Քաղաքի եղանակային, կլիմայական պայմաններ Հանդիսատեսի պասիվություն
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Մշակութային հաստատություններ Երիտասարդական ակումբ Համայնք Մարզ
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2017 հունիս – 2017 հոկտեմբեր
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Այսօր Սևան համայնքում ունենալ բազմաֆունկցիոնալ շարժական բեմահարթակ հիմնախնդիրներից մեկն է: Տարվա կտրվածքով համայնքում կազմակերպվում են բացօթյա միջոցառումներ, որոնք անթույլատրելի են իրականացնել գետնին, ասֆալտի վրա: Նմանատիպ ասֆալտային միջոցառումները նսեմացնում են մշակույթ կոչվող բարձր երևույթը: Ինչպես նկատել է մշակույթի նախարարը՝ մարզերում էլ երեխան պետք է հասկանա, թե ինչ է բեմը: Բացօթյա միջոցառումները կնպաստեն նաև հասարակությանը ներգրավել մշակութային կյանք: Հասարակության մեջ մշակույթը պետք է դիտարկվի որպես գիտելիքների, արժեքային, բարոյական համակարգերի, իմաստների փոխանցման միջոց: Բեմահարթակն իր կառուցվածքով հարմար է օգտագործել նաև ցուցահանդեսների, դեֆիլեների և թատերական ներկայացումների համար : Հարթակը բաղկացած կլինի 8X6 մ /48քմ / ընդհանուր մակերեսով՝ 12 առանձին տումբաներից: Քանի որ մարզում նման կոնստրուկցիա չկա, կարող է տրամադրել նաև վարձակալության՝ հետագայում ծածկելով իր տեղափոխման և պահպանման ծախսերը :

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

« Վ. Սարգսյանի անվան երաժշտական դպրոց» ՀՈԱԿ-ի շենքի հիմնանորոգում կամ ամրացում»
(Օրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Նախադպրոցական կրթություն և արտադպրոցական դաստիարակության կազմակերպում						
Օրագրի անմիջական նպատակ Ստեղծել ժամանակակից պահանջներին համապատասխան և անվտանգ միջավայր ապահովող շենքային պայմաններ	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
	300 աշակերտ	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	30 դասատու	171	171	200	230	260	300
	18 դասարան	24	24	26	27	28	30
		15	15	15	16	17	18
Օրագրի միջանկյալ արդյունքներ Երեխաների հաճախելիության թվի աճ, կրթական գործընթացի արդյունավետություն, ժամանակակից չափորոշիչներին համապատասխան պայմանների ապահովում	1.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	2.						
Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Օրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ						
	1.1 Շինարարական աշխատանքների մրցույթի հայտարարում 1.2 Պայմանագրերի կնքում 1.3 Շինարարական աշխատանքների վերահսկման համայնքային խմբի ստեղծում 1.4 Շինաշխատանքների իրականացում						
	2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ						
	2.1 Շինաշխատանքների ավարտական փուլ 2.2 Գույքի ձեռքբերում 2.3 Կատարած աշխատանքների ընդունում /շնորհանդես/						
Օրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 20.000.000 Կապիտալ ծախսեր՝ 180.000.000 Ընդհանուր բյուջեն՝ 200.000.000						
Օրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Ֆինանսական, մասնագիտացված կառույցներ						
Օրագրի հիմնական ռիսկերը	Անհրաժեշտ գումարների բացակայություն						
Օրագրի հիմնական շահառուները	6-18 տարեկան երեխաներ, մասնագետներ, ծնողներ						
Օրագրի սկիզբ և ավարտ	2017-2018						
Օրագրի համառոտ նկարագրություն	Վ. Սարգսյանի անվան երաժշտական դպրոցը համայնքի մշակութային այն եզակի օջախներից է, որը երաժշտական կրթությանը զուգահեռ պատրաստում է նաև երաժշտասեր լսարան: Դպրոցի շենքային պայմանները, մինչ շենքի վթարայնությունն էլ, եղել են ոչ բավարար, քանի որ դպրոցը գործում է հարմարեցված մասնաշենքում /նախկին մանկապարտեզ/ Հիմնանորոգելով դպրոցի շենքը՝ այդ ընթացքում հնարավոր է կատարել նաև լսարանների ավելացման, համապատասխան չափանիշներին հարմարացնելու աշխատանքներ, որը հնարավորություն կտա ունենալ հարմարավետ և անվտանգ						

	<p>միջավայր: Ծրագրի իրականացումը համայնքային բյուջեի միջոցով հնարավոր չէ, պետք է դիմել դոնոր կազմակերպությունների:</p>
--	--

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

« Մարզահրապարակների և խաղահրապարակների կառուցում, բարեկարգում և կահավորում /1-ին, 2-րդ, 3-րդ, 4-րդ, 5-րդ, 6-րդ միկրոթաղամասերի, Նալբանդյան փողոց թիվ 26, 45 և 65 շենքերի հարևանությամբ րակային տարածքներ /»

(Օրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Ակտիվ մշակութային և մարզական կյանքի կազմակերպում՝ երիտասարդության ներգրավմամբ						
Օրագրի անմիջական նպատակ Ստեղծել հարմարավետ պայմաններ ազատ ժամանցի կազմակերպման և բակային կյանքի մշակույթի ձևավորման համար:	Ցուցանիշներ անվտանգ, ապահով միջավայրի ստեղծում. ազատ ժամանցի կազմակերպման պայմանների առկայություն. առողջ ապրելակերպի խթանում.	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		6	7	9	11	13	15
Օրագրի միջանկյալ արդյունքներ Բակերում առկա են բարեկարգ կառուցապատված տարածքներ, լուծված է ազատ ժամանցի կազմակերպման խնդիրը:	1.						
	Ցուցանիշներ կանաչ և բարեկարգ տարածքների առկայություն.	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Ժամանակավոր աշխատատեղերի ստեղծում	-	5	7	9	9	12
2.	Ցուցանիշներ համապատասխան կահավորված տարածքների առկայություն	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
2016		2017	2018	2019	2020	2021	
Օրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1 Թաղամասերի բնակիչների մասնակցությամբ ակտիվ խմբերի ընտրություն 1.2 Հանրային քննարկումների կազմակերպում 1.3 Նախագծերի կազմման փաթեթ 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1 Քանդման աշխատանքներ 2.2 Կառուցապատման աշխատանքներ 2.3 Արտաքին լուսավորության ցանցի անցկացում 2.4 Կանաչ տարածքների առանձնացում 2.5 Կահավորում, խաղամիջոցների և մարզական միջոցների տեղադրում						
Օրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 2.000.000 Կապիտալ ծախսեր՝ 8.000.000 Ընդհանուր բյուջեն՝ 10.000.000						
Օրագրի իրականացման	Բանվորական ուժի ներգրավում						

համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների սղություն
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Բնակիչներ, քաղաքի հյուրեր
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2018-2021
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Բակային կյանքի աշխուժացման, ազատ ժամանցի կազմակերպման համար կարևորվում է խաղահրապարակների և մարզահրապարակների գոյությունը: Այդ ուղղությամբ անցած տարիներին կատարվել են ծրագրեր, որոնք բավարար չեն: Խաղահրապարակների և մարզահրապարակների համար արդեն իսկ կան հատկացված տարածքներ, դրանց մի մասը ժամանակին ծառայել է իր նպատակին, հետագայում մատնվել անուշադրության: Առանձնացված 9 տարածքներում կիրականացվեն կանաչ տարածքների, խաղային միջոցների, նստարանների համար համապատասխան տարածքներ, որոնք կուղեկցվեն շինարարական աշխատանքներով: Ակնկալվում է նաև բնակիչների ակտիվ մասնակցությունը: Ծրագրի իրականացմամբ կվերականգնվեն բակային լավագույն ավանդույթները:

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

« Գիշերային լուսավորության ցանցի շահագործում »

(Օրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքի բնակավայրերի կառուցապատում, բարեկարգում և կանաչապատում						
Օրագրի անմիջական նպատակ Ապահովել անվտանգ միջավայր	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
	Գիշերային լուսավորությամբ ապահովված փողոցներ	2016	2017	2018	2019	2020	2021
		18	20	22	25	28	32
Օրագրի միջանկյալ արդյունքներ Լուսավորված են համայնքի փողոցները, ապահովված է անվտանգությունը, ստեղծված են անհրաժեշտ պայմաններ մարդկանց և տրանսպորտի երթևեկի համար:	1.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Օրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1 Հենասյունների և լուսատուների գույքագրում 1.2. Հենասյունների վերականգնում, ավելացում 1.3 Լուսատուների ձեռքբերում 1.4 Տեղադրում 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Համապատասխան թույլտվություն ՀԷՑ-ից 2.2. Փորձարկում						
Օրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ 1.000.000 Կապիտալ ծախսեր՝ 14.000.000 Ընդհանուր բյուջեն՝ 15.000.000						
Օրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Օրագրի հիմնական ռիսկերը							
Օրագրի հիմնական շահառուները	Բնակիչներ, հյուրեր, զբոսաշրջիկներ						
Օրագրի սկիզբ և ավարտ	2017-2020						
Օրագրի համառոտ նկարագրություն	Վերջին տարիներին իրականացվել է գիշերային լուսավորության ցանցի ընդլայնման ծրագրեր, անգամ՝ էներգախնայող ռեժիմով, սակայն համայնքի փողոցների մեծ մասը լուսավորված չէ: Այս հիմնախնդրի պատճառով առաջանում են մի շարք խոչընդոտներ: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ չլուսավորվող փողոցներում առկա են հենասյուններ, անհրաժեշտ է կատարել գույքագրում, ճշտել դրանց պիտանելիությունը: Օրագրի ընթացքում նախատեսվում է ևս 14 փողոց ապահովել գիշերային լուսավորությամբ:						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

« Պրահա-Վինոր այգու կառուցում և բարեկարգում »

(Մրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքի բնակավայրերի կառուցապատում, բարեկարգում և կանաչապատում						
Մրագրի անմիջական նպատակ Ստեղծել ազատ ժամանցի կազմակերպման լավագույն պայմաններ:	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Մրագրի միջանկյալ արդյունքներ Բարեկարգ, կահավորված տարածք, ժամանցի կազմակերպման լավագույն պայմաններ:	1.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Մրագրի հիմնական գործողությունները	<p>1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ</p> <p>1.1. Գործընկերների մասնակցությամբ տարածքի բարեկարգման և կահավորման նախնական աշխատանքների իրականացում</p> <p>1.2. Շինարարական աշխատանքների իրականացում</p> <p>2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ</p> <p>2.1. Կանաչապատում, բարեկարգում</p> <p>2.2. Կահավորում</p> <p>2.3 Շնորհանդես</p>						
Մրագրի բյուջեն	<p>Ընթացիկ ծախսեր՝</p> <p>Կապիտալ ծախսեր՝</p> <p>Ընդհանուր բյուջեն՝ 5.000.000</p>						
Մրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Մասնագետներ, բանվորներ, թփեր, ծառատեսակներ, կարուսելներ						
Մրագրի հիմնական ռիսկերը							
Մրագրի հիմնական շահառուները	Բնակիչներ, հյուրեր, զբոսաշրջիկներ						
Մրագրի սկիզբ և ավարտ	2017-2018						
Մրագրի համառոտ նկարագրություն	<p>Զբոսաշրջային քաղաքի կարգավիճակ ստանալու ճանապարհին անչափ կարևորվում է քաղաքային ենթակառուցվածքների առկայությունը, դրանց ներկայանալի լինելը: Մասնավորապես ամռան ամիսներին կտրուկ աճում է զբոսաշրջիկների և հյուրերի թիվը, որոնց կարիք ունեն իրենց օրը կազմակերպել առավել հազեցած: Զբոսայգու առկայությունը լրացնում է այդ բացը: Քաղաքում արդեն կա Իտալիայի այգի, որի առկայությունը նպատակային է և արդարացված: Քաղաքի մեկ այլ հատվածում նմանատիպ այգու գոյությունը, գործընկեր համայնքի կողմից բարեկարգված և կահավորված, և ժամանակին է, և խիստ անհրաժեշտ: Այգին կլրացնի քաղաքի՝ բնակչությամբ ծանրաբեռնված մի ամբողջ տարածքի ազատ ժամանցի կազմակերպման խնդիրը, միաժամանակ կդառնա համաքաղաքային միջոցառումների լավագույն հարթակ:</p>						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

« Քաղաքը ցուցանակներով »

(Օրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Զբոսաշրջության զարգացման խթանում						
Օրագրի անմիջական նպատակ Քաղաքում տեղաշարժվելը դարձնել գրավիչ և հարմարավետ զբոսաշրջիկների, քաղաքի հյուրերի համար	<i>Ցուցանիշներ</i> Ցուցանակների առկայություն	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		80	100	130	160	190	220
Օրագրի միջանկյալ արդյունքներ Զբոսաշրջիկների քանակի աճ դեպի քաղաք, քաղաքի տեսարժան վայրեր / եկեղեցի, թանգարան, մշակույթի կենտրոն և այլն/	1.						
	<i>Ցուցանիշներ</i> Տեսարժան վայրեր ուղղորդող ցուցանակների առկայություն	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		4	6	8	11	13	15
	2.						
	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Օրագրի հիմնական գործողությունները	<p>1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ</p> <p>1.1. Քաղաքի գլխավոր և կարևոր փողոցների անվանումների ճշգրտում և թարգմանում</p> <p>1.2. Քաղաքի այցելության վայրերի ցանկի պատրաստում և դրանց մասին ինֆորմացիայի հավաքագրում</p> <p>1.3. Ցուցափեղկերի պատվիրում՝ հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն, ֆրանսերեն լեզուներով</p> <p>1.4. Ցուցանակների տեղադրում</p> <p>1.2. 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ</p> <p>2.1. Այցելվող վայրերի մասին ինֆորմացիայի տարածում PR հնարավոր հարթակներով և գործիքներով:</p> <p>2.2. Դրանց պարբերաբար թարմացում և քանակի ավելացում</p>						
Օրագրի բյուջեն	<p>Ընթացիկ ծախսեր՝ 300.000</p> <p>Կապիտալ ծախսեր՝ 7.000.000</p> <p>Ընդհանուր բյուջեն՝ 7.300.000</p>						
Օրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Պատասխանատու անձանց առկայություն, թարգմանիչներ, ձևավորողներ						
Օրագրի հիմնական ռիսկերը	Ցուցանակները փչացնելու, գողության դեպքերի արձանագրում						
Օրագրի հիմնական շահառուները	Համայնքի բնակիչներ Ներքին և արտաքին տուրիզմի սուբյեկտներ վարորդներ						
Օրագրի սկիզբ և ավարտ	2018 – 2021						
Օրագրի համառոտ նկարագրություն	Հաշվի առնելով այն իրողությունը, որ քաղաքը տարվա ընթացքում ոչ քիչ թվով հյուրեր, անձանոթ այցելուներ է ունենում, որոնք կարիք ունեն ազատ տեղաշարժի,						

	<p>ուստի խիստ անհրաժեշտություն է զգացվում ցուցանակների և փողոցների անուններով ցուցատախտակների առկայության: Ցուցանակների անհրաժեշտությունը զգացվում է նաև տեղացիների համար, որն առավել սրվում է մարդահամարի ժամանակ: Միաժամանակ ցուցանակները քաղաքին տալիս են տեսք, ապահովում գեղագիտական որոշ տարրեր:</p> <p>Խնդրի լուծումը կխթանի քաղաքում տուրիստական այցերի թվի աճին, քաղաքում առկա տեսարժան և պատմամշակութային վայրեր այցելության քարոզչությանը և այլն:</p>
--	---

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններում ծնողական վարձավճարների գրոյացում (անվճար)»

(Օրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Նախադպրոցական կրթություն և արտադպրոցական դաստիարակության կազմակերպում						
Օրագրի անմիջական պատակ Ապահովել անվճար նախադպրոցական կրթություն	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Անվճար նախադպրոցական կրթություն	2000-7000 դրամ	0	0	0	0	0
Օրագրի միջանկյալ արդյունքներ Երեխաների հաճախելիության աճ, աջակցություն սոցիալապես անապահով ընտանիքներին	1.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Երեխաների թվի աճ	650	680	700	730	760	790
	2.	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ			
2016	2017		2018	2019	2020	2021	
Օրագրի հիմնական գործողությունները	<p>1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ</p> <p>1.1 Ծնողական վարձավճարների վերանայման հարցի ներկայացում ավագանու նիստի քննարկմանը</p> <p>1.2 Հաստատում</p> <p>1.3 Մանկապարտեզներում սննդի տրամադրման համար գնման գործընթացի կազմակերպում</p> <p>2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ</p> <p>2.1 Համապատասխան գումարների տրամադրում</p> <p>2.2 Մանկապարտեզների սննդի տրամադրում</p> <p>2.3 Վերահսկողություն</p>						
Օրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալ ծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝ 170.000.000						
Օրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Ֆինանսական, մասնագիտացված կառույցներ						
Օրագրի հիմնական ռիսկերը	Համայնքային եկամուտների ոչ բավարար վիճակ, իրավիճակի վերահսկողություն, սննդի որակ						
Օրագրի հիմնական շահառուները	2-6 տարեկան երեխաներ, ծնողներ						
Օրագրի սկիզբ և ավարտ	2017-2021						
Օրագրի համառոտ նկարագրություն	<p>Համայնքում գործում է 5 մանկապարտեզ, որտեղ սահմանված են ծնողական վարձավճարներ. Գազարին գյուղում՝ 2000 դրամ, «Գալիք» մանկապարտեզում՝ 7000 դրամ, մյուս 3 մանկապարտեզներում՝ 6000-ական դրամ: Վերջին բարձրացումը ծնողական վճարների եղել է 2015թ-ին: Նախադպրոցական տարիքի երեխա ունեցող ոչ բոլոր ընտանիքներն են ի վիճակի վճարելու անհրաժեշտ գումարը, մանավանդ եթե մանակապարտեզ է հաճախում նույն ընտանիքից մեկից ավելի երեխա: Օրագրի իրականացմամբ, որը կատարվելու է համայնքային բյուջեի հաշվին, ծնողներին հնարավորություն կտրվի օգտվելու մանկապարտեզների ծառայություններից, իսկ երեխաներին՝ հավասար մեկնարկային պայմաններ դպրոց հաճախելու համար:</p>						

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

«Սարգիս Սևանեցի, Գրիբոյեդով, Մյասնիկյան, Չարենց, Աբովյան փողոցների հիմնանորոգում»

(Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքի հասարակական տրանսպորտի աշխատանքի կազմակերպում, համայնքային ճանապարհների, ճանապարհային ենթակառուցվածքների պահպանում և շահագործում						
Ծրագրի անմիջական նպատակ Ավելացնել ասֆալտապատ փողոցների թիվը, նպաստել անվտանգ երթևեկության կազմակերպմանը:	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Հիմնանորոգված տարածքների ավելացում ճանապարհային ցանցի մաշվածության կանխում, քաղաքի գլխավոր փողոցի բեռնաթափում	13000քմ	13973քմ	14933քմ	16967քմ	17730քմ	18779քմ
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Հարմարավետ և անվտանգ տեղաշարժի ապահովում, թեքահարթակների կառուցում զբոսաշրջության գրավչության ավելացում:	1.						
	Ցուցանիշներ Անհրաժեշտ և քաղաքաշինական նորմերին համապատասխան թեքահարթակների առկայություն	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		12	16	18	22	24	26
	2.						
Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1 Փողոցների բարեկարգման աշխատանքների իրականացման նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի պատվիրում: 1.2 Բանակցություններ դռնոր կազմակերպությունների հետ: 1.3 Գնման գործընթացի կազմակերպում 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1 Հիմնանորոգման աշխատանքների իրականացում կապալառու կազմակերպության կողմից 2.2 Վերահսկողություն						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր` 50.000.000 Կապիտալ ծախսեր` 310.000.000 Ընդհանուր բյուջեն` 360.000.000						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Եղանակային ոչ բարենպաստ պայմաններ, բյուջեի սղություն						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Բնակիչներ, հյուրեր, զբոսաշրջիկներ						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2017-2021						

<p>Ծրագրի համառոտ նկարագրություն</p>	<p>Սևան համայնքում առկա է 38000քմ ասֆալտապատ տարածք, որից հիմնանորոգված է և բարեկարգ 13000քմ-ը: Խիստ անհրաժեշտություն է զգացվում կանխելու ճանապարհային ցանցի մաշվածությունը, որն ակնառու է հատկապես մի քանի փողոցներում, որոնք առավել բանուկ են, մարդաշատ՝ Սարգիս Սևանեցի - 973մ, Գրիբոյեդով - 360մ, Մյասնիկյան - 1049մ, Չարենց - 2034մ, Աբովյան - 763մ: Տրանսպորտային փոխադրումներն ավելի անվտանգ, արագ և դյուրին դարձնելու, քաղաքի գլխավոր փողոցը բեռնաթափելու համար ծրագրի իրականացումը դառնում է խիստ անհրաժեշտ: Հիմնանորոգման և բարեկարգման աշխատանքներում ներառվելու է նաև ֆիզիկական սահմանափակ հանարվորություններ ունեցող անձանց տեղաշարժի մատչելիության ապահովման /թեքահարթակներ/ բաղադրիչը: Ծրագրի իրականացման համար կարևորվում է պետական աջակցությունը, ներքին պաշտոնական դրամաշնորհի տրամադրումը:</p>
--------------------------------------	--

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

«Գագարին գյուղի ջրահեռացման ցանցի և ջրամբարի բաշխիչ ցանցի կառուցում, բարելավում»

(Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքի բնակավայրերի կառուցապատում, բարեկարգում և կանաչապատում, աղբահանություն և սանիտարական մաքրում, կոմունալ տնտեսության աշխատանքների ապահովում						
Ծրագրի անմիջական նպատակ Ապահովել ջրահեռացման համար անհրաժեշտ պայմաններ, նպաստել անխափան ջրամատակարարմանը, կրճատել ջրակորուստները:	Ցուցանիշներ Գյուղն ապահովված է ջրահեռացման ցանցով	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		առկա չէ	առկա է	առկա է	առկա է	առկա է	առկա է
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Որակյալ ջուրը կդառնա մատչելի, առողջապահական և շրջակա միջավայրի հետ կապված խնդիրները կլուծվեն:	1. Ցուցանիշներ Ջրահեռացման ցանցի կառուցում. Ժամանակավոր աշխատատեղերի ստեղծում	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		առկա չէ	առկա է	առկա է	առկա է	առկա է	առկա է
	2. Ցուցանիշներ Բաշխիչ ցանցի կառուցում. Ժամանակավոր աշխատատեղերի ստեղծում	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		առկա չէ	առկա է	առկա է	առկա է	առկա է	առկա է
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի պատվիրում: 1.2. Մրցույթի հայտարարում, գնման գործընթաց: 1.3 Աշխատանքների իրականացման պայմանագրերի կնքում: 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Շինարարական աշխատանքների իրականացում:						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալ ծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Եղանակային պայմաններ						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Գագարին գյուղի բնակիչներ, հյուրեր						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2017-2018						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Հիմնախնդիրը Գագարինում գյուղում առկա է վաղուց, որը խոչընդոտում է բնակիչների կենսական խնդիրների լուծմանը: «Հայջրնուղկուղի» ՓԲԸ-ի կողմից տեղում ուսումնասիրվել է հիմնախնդիրը և ներառվել 2017թ. ծրագրերում: Ծրագրի						

<p>իրականացման շնորհիվ կբարձրացվի համակարգի շահագործման հուսալիությունն ու արդյունավետությունը, կբարելավվի ծառայության որակը, կվերակառուցվի կոյուղացման համակարգը: «Ջինջ» ՍՊԸ-ի կողմից կատարվել են նախագծանախահաշվային աշխատանքները, և ծրագիրը թնայելիս է հաջորդ փուլ:</p>
--

Ծ Ր Ա Գ Ր Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

« Հասցեական սոցիալական օժանդակություն »

(Ծրագրի անվանում)

Պարտադիր խնդիր, որի լուծմանն է միտված ծրագիրը	Համայնքի բնակչության սոցիալական պաշտպանություն						
Ծրագրի անմիջական նպատակ Աջակցել համայնքի սոցիալապես անապահով խավին:	Ցուցանիշներ Ֆինանսական աջակցության տրամադրում	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		16.0	5.0	7.0	8.0	9.0	10.0
Ծրագրի միջանկյալ արդյունքներ Սոցիալական լարվածության մեղմացում, բնակիչների սոցիալական խնդիրների լուծում:	1. Ցուցանիշներ Նպատակային համագործակցություն համապատասխան կառույցների, սոցիալական ձեռնարկատիրությունների, բարեգործական կազմակերպությունների հետ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
		4	5	7	8	9	10
	2. Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ծրագրի հիմնական գործողությունները	1-ին միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 1.1. Օգնությունների համակարգման և նպատակային բաշխման նպատակով ստեղծել հանձնաժողով: 1.2. Համայնքապետարան հասցեագրված սոցիալական ուղղվածության դիմումների քննարկում, կարիքների գնահատում, տեսակավորում: 1.3 Համապատասխան եզրակացությունների ներկայացում համայնքի ղեկավարին: 2-րդ միջանկյալ արդյունքն ապահովող գործողություններ 2.1. Համայնքի սոցիալապես անապահով խմբերի ցուցակների կազմում /բազմանդամ, գործազուրկ, միայնակ կենսաթոշակառու, հաշմանդամության խնդիրներ ունեցող, միայնակ մայր և այլն/:						
Ծրագրի բյուջեն	Ընթացիկ ծախսեր՝ Կապիտալ ծախսեր՝ Ընդհանուր բյուջեն՝ 39.000.000						
Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ	Ամփոփ տեղեկատվության ապահովում, համագործակցություն համապատասխան կառույցների հետ						
Ծրագրի հիմնական ռիսկերը	Ոչ ճիշտ հասցեականություն						
Ծրագրի հիմնական շահառուները	Սոցիալապես անապահով խավեր						
Ծրագրի սկիզբ և ավարտ	2017-2021						
Ծրագրի համառոտ նկարագրություն	Համայնքում բնակվող անձանց վերաբերյալ տվյալների վերլուծությունը փաստում է, որ քիչ չեն սոցիալական բազմաբնույթ խնդիրներ ունեցող անձինք և ընտանիքները: Այդ մարդկանց նկատմամբ անհրաժեշտ է հասցեական ճիշտ քաղաքականություն						

	<p>իրականացնել, որի արդյունքում սոցիալական լարվածության մեղմացում կնկատվի: Սոցիալական օգնության մի բաղադրիչն էլ ֆինանսական աջակցությունն է, որը ներառված է համայնքային բյուջեում: Ելնելով համայնքի ֆինանսական առկա հնարավորություններից՝ սոցիալական աջակցությանն ուղղված գումարների նկատմամբ պետք է սահմանվի վերահսկողություն, աջակցությունը պետք է տրամադրվի նպատակային և ըստ անհրաժեշտության:</p>
--	---